

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: — Studie-Commissie van „Oost en West”. — Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië te 's-Gravenhage. — De typeerende illustraties van een merkwaardig Indisch tijdperk. — De Inlandsche beweging in 1932. — Dr. H. D. Benjamins en het Volksonderwijs in Suriname. — Kolonisatie in Noord-Nieuw-Guinea. — Nederlandsch Verbond van Koloniale Vereenigingen. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Nagekomen Berichten. — Uit den Verren Vreemde. — Indië honderd jaar geleden. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Adresveranderingen. — Bioscoopnieuws. — Mutatiestaat van 1 tot 8 Februari 1933.

Studie-Commissie van „Oost en West”.

I. *Gratis* voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. *Bij betaling van f 10,— per jaar* doorlopend toezicht en/of volledige z.g. voogdijchap, omvattende o.a.:

- afhalen van boot of trein;
- zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
- volledige behartiging van studiebelangen;
- financiële beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Prins Mauritsplein 23, Telefoon 550752.

Crisis-Steuncomité voor Nederl.-Indië. te 's-Gravenhage.

Bijdragen voor bovengenoemd Comité en bestemd tot leniging van den nood, waarin in Indië vele landgenooten en inheemschen, tengevolge van de economische wereldcrisis, verkeerden, worden gaarne ingewacht bij den Penningmeester van het Comité, giro No. 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West” kunnen voor hetzelfde doel gelden worden gestort of bijgeschreven.

Dat een ieder, naar zijn kunnen moge helpen! Ook kleine bijdragen zijn van harte welkom.

HET HOOFDBESTUUR.

De typeerende illustraties van een merkwaardig Indisch tijdperk.

Menno van Meeteren Brouwer geïnterviewd.

U moet het ons ten goede houden, waarde lezer, maar wij kunnen op het oogenblik geen meeningen over den huidige toestand meer slikken. Je raakt er eens vol van en op een gegeven moment kan je dan niet meer..... 't Zal wel weer beter worden. Misschien interviewen wij straks weer met blijmoedigheid iemand die een zeer uitgesproken meening heeft over de groote vraagstukken van den dag; tenslotte is iedere figuur van eenige beteekenis op politiek of economisch gebied aan zichzelf verplicht een meening over de crisis er op na te houden. De gewone dagbladlezer verdringt dan ook in de meeningen, welke hij daarin dagelijks verkondigd vindt. Dat wil zeggen: hier in het moederland. In Indië is men er terecht spaarzamer mede.

Het kwam ons voor, dat het een aparie sensatie moet geven, nu eens iemand te interviewen die er géén meening op na houdt met betrekking tot den huidige toestand. Wij hadden in één week reeds drie groote mannen gehoord met zeer geprononceerde meeningen, die natuurlijk sterk van elkander afweken, zoodat het werkelijk een genoegen was eens iemand te ontmoeten,

met wien men gezellig praten kon over alles behalve over de crisis.

— Wat is uw meening over den huidige toestand, vroegen wij Menno, den artiest.

— De toestand is meer dan belabberd.... u excuseert het woord wel, — antwoordde Menno vlot.

Dat was alles, meer woorden hebben wij aan de crisis niet gewijd. U voelt wel, dat zoiets een verademing geeft. Wanneer je per week eenige dozijnen meeningen te verwerken hebt, is dit werkelijk een weldaad.

Iedere Indischman herinnert zich Menno van Meeteren Brouwer nog wel, den teekenaar, schilder, caricaturist, den man die een lange reeks van jaren den lach levend wist te houden bij den hardwerkenden Hollander in het tropenland.

De laatste jaren kwam er weinig Indisch werk meer uit zijn atelier, maar wie Menno's werk gekend heeft, zal, als hij, bijvoorbeeld, de „Haagsche Post” doorbladerd, direct zeggen: kijk, daar heb je Menno. Zijn caricaturen en teekeningen herken je direct uit honderd anderen.

Reeds eenige jaren woont Menno van Meeteren Brouwer op Rijswijk, onder den rook van Den Haag. Op de Hoornbruglaan 16, vlak bij de Hoornbrug, bij dat gezellige drukke punt over de Vliet, waarlangs iederen dag het drukke verkeer davert tusschen Den Haag en Rotterdam, heeft hij zijn atelier. Je komt er binnen en je bent in Indië; het atelier hangt vol Indische doeken, landschappen, figuren, interieurs. En in een hoek staan groote mappen vol Indische teekeningen. Al jaren zit van Meeteren Brouwer weer in Holland, maar hij leeft nog vaak met zijn gedachten in Indië, het land waar hij zooveel gewerkt heeft en zooveel bereikt. In Holland geldt hij nóg voor den besten Indischen teekenaar en als er in Holland iets Indisch geteekend moet worden, klopt men in den regel bij Menno aan.

De Indische teekeningen van Van Meeteren Brouwer zijn de typeerende illustraties van een merkwaardig tijdperk geworden. Hij is, kan men zonder voorbehoud zeggen, de eenige teekenaar die het Inlandsche leven in onzen Archipel werkelijk in beeld heeft gebracht zoodat het zich den Westerling openbaart. De inlandsche straatjongen en de zwoeger, de inlandsche huisvrouw en het nachtvindertje uit de donkerste kwartieren van de tropische steden, de bergbewoner, ruw en grof en kinderlijk tegelijk, en de inlandsche „schrijver” op het kantoor, die de attributen der Westersche beschaving onnoozelweg tot de zijne tracht te maken, al die vele en veel verschillende typen heeft hij in zijn Indisch teekenaarwerk vastgelegd en hij heeft ze hun meest karakteristieke eigenschappen meegegeven, zoodat de geschiedschrijver onmogelijk beter met het woord de typen en zeden van dezen tijd kan schetsen. De inlanders met schoenen aan en hoed op den hoofddoek en een wandelstok in de hand heeft hij niet geschetst om te spotten met de soort. Het waren levende caricaturen van de straat, die hij heeft weergegeven, hij heeft hun iets eigens bijgebracht. Zij zijn, wij herhalen het, de illustraties van een tijdperk geworden, zij doen zien het wanproduct van geforceerden cultuurarbeid.

In 1921 keerde Menno van Meeteren Brouwer, na een verblijf van 11 jaar in de tropen, in het oude moederland terug. En hij teekent nog altijd, hij teekent iederen dag. De teekening bepaalt zijn leven. Hij schrijft geen brieven, hij teekent, wat hij zegt of zeggen wil. Toen hij nog een klein jongetje was, teekende hij op school de witte marges van zijn boeken vol, hij schetste zijn meester, de kameraadjes in de klas, allen in de meest typeerende houdingen. Thuis, onder den maaltijd, teekende hij rond zijn bord op het witte tafellaken zijn huisgenooten, kauwende, pratende, gesticuleerende. Niets was hem te moeilijk om in lijn om te zetten. Dit is zoo zijn gansche leven gebleven. In hoeveel particuliere huizen in Indië hangen Menno's teekeningen niet op een eereplaats! Wanneer hij dankbaar was voor een bewezen dienst, dan teekende hij zijn dankbaarheid en treffend deed hij het, zoodals een lyricus het in woorden vermag te doen. Wij herinneren ons een toevallig bezoek aan een bekend Soerabaisch medicus, die in zijn studeerkamer tegenover zijn werkstoel een teekening van Menno had hangen. Misschien had hij er de doktersrekening mede betaald, maar de

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”

Weimarstraat 63, Den Haag

Telefoon 332739

In de onmiddellijke nabijheid van de tramlijnen 3, 5 en 19

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste

eischen van hygiëne en comfort

Zwembaden • Kuipbaden • Stortbaden

Stoom- en heete Luchtbaden

Zeezout-, Dennen-, Koolzuur- e. a. Baden

— Waterbehandeling — 5167

Centraal Kamerverhuurkantoor Noordeinde 18a.

Telefoon 114224.

Uw raadsman bij HUUR en VERHUUR van GEMEUBILEERDE KAMERS en ÉTAGES.

Inschrijving, inlichting gratis. 5082

A. DE LIEFDE - OPTICIEN

voorheen 10 jaar bij de fa. A. W. Heijnen

JAVASTRAAT 19 — DEN HAAG

Telefoon 114051 Giro 163326

BRILLEN EN PINCE-NEZ'S

op voorschrift van H.H. Doctoren — Electriche slijperij Face a mains, etui's, loupes, leesglazen, reis- en tooneelkijkers, barometers en thermometers — Specialiteit: repareren van antieke barometers en schoonmaken van prismakijkers. 5227 Luxe Optiek

Boekhandel E. NOORDIJK

BANKASTRAAT 14a — DEN HAAG

Telefoon 111434 5388

- ALLE SCHOOLBOEKEN -

Romans • Leesgezelschappen • Bibliotheek

Schrijf- en Teekenbehoeften

Van der Linden's Woontechniek

Voor 't gedistingeerde Interieur

Meubelmakerij Behangerij Stoffeerdery Verhuizingen

VAN DER LINDEN

J. S. BACHSTRAAT 51 — UTRECHT

Fabriek OUDENRIJN 38 — Telefoon 14819

Vertegenwoordigers overal te ontbieden. 5162

Abonneert U op:

en

Adverteert in:

Het Katholieke Dagblad van den Haag en Omstreken

DE RESIDENTIEBODE

TORENSTRAAT 27 — DEN HAAG

Telefoon 116120 5394

geheele teekening drukte toch bewondering uit voor het kunnen van dezen man der wetenschap. Hoeveel brieven zagen wij van Menno niet, uitvoerige brieven vol inhoud, waarin geen woord geschreven stond. Alleen de onderteekening en die was overbodig. Een teekening van Menno herkent men onder duizend anderen onmiddellijk. Zijn teekenkunst behield een zeer persoonlijk karakter, het vele teekenen heeft hem een vaardigheid gegeven in het hanteeren van den stift zooals wij bij geen ander hebben waargenomen. Het is duidelijk dat deze artiest, die alles teekenachtig zag en alles ook heeft kunnen teekenen, zich bij geen enkele beweging, zich bij geen enkele school aansloot. Dit heeft zijn kunst ook frisch gehouden, zijn werk op een peil gebracht waarop het jarenlang zijn waarde behoudt, hoe ook de bewegingen in de kunst van richting mogen veranderen.

Over het algemeen heeft Menno een genoeglijke verbeelding, hij is vaak ironisch, maar nooit fel-satiriek. Wanneer hij tot opgave heeft een geschreven tekst te illustreeren, brengen zijn teekeningen in den regel meer naar buiten dan het geschreven woord. De hoeveelheid belletristisch werk, dat hij illustratief verzorgde, is moeilijk te schatten.

De politieke karikatuur heeft Menno nooit sterk aangetrokken ofschoon er stof te over was in de vele verpolitiekte kringen van Indië. Dit pleit voor hem. Zijn geest laat zich moeilijk leiden in één richting en allerminst in de richting van het politieke leven met zijn zelfbedrog en leuzenadoratie. Waarom zou hij een bepaalde richting kiezen? Het leven om hem heen, naar welken kant hij ook schouwt, biedt hem stof te over. Hij behoeft nooit te zoeken naar een onderwerp, met zijn diepen zin voor humor ziet hij in de schijnbaar meest simpele gevalletjes iets aantrekkelijks en hij verstaat de kunst volkomen dat er uit te halen en aan anderen mede te deelen. Hij heeft niemand nagevolgd, zijn teekenkunst doet aan geen groote voorgangers denken. Men kan hem ook moeilijk met andere teekenaars vergelijken. Ook deze omstandigheid heeft aan zijn kunst een groote bekoering verleend.

Menno teekent zooals een ander praat of schrijft, vlot, gemakkelijk, zonder technische moeilijkheden welke overwonnen moeten worden. Maar iemand die gemakkelijk praat of schrijft, heeft kans oppervlakkig te worden, loopt het gevaar op den vlakken weg te blijven, waar hij de geheimzinnige diepten en heerlijke hoogten van het leven niet ziet. Maar ook daar komt de kunstenaar, die Menno is, maar in die meer geestelijke gebieden komt hij niet als teekenaar. Daar is hij schilder, droomer, lyricus, daar geeft hij de kunst waarvan de ontroering en de schoonheid worden ontleend aan de innerlijke waarden zijner persoonlijkheid, daar is hij dichter en stemmingsmensch en zijn schilderijen getuigen alle, zonder uitzondering, hoe sterk innerlijk deze teekenaar-kunstenaar leeft.

Zijn scheppingen van het penseel kenmerken zich door fijn en diep sentiment en verraden een eigen fantasie, een verbeelding, die laat zien, hoe veel verder deze kunstenaar schouwen kan dan de wereld waar-

aan hij in zoo'n ontzagelijk aantal de veel verschillende objecten voor zijn teekenkunst ontleent.

Menno van Meeteren Brouwer werd in 1882 te Zwolle geboren. Toen hij tien jaar was en hij op de lagere school al weinig blijk van geestdrift voor de studie had gegeven, verhuisden zijn ouders naar Den Haag. Ook daar kon het schoolonderricht hem weinig bekoren, hij zag meer naar de menschen van zijn omgeving dan in zijn boeken van taal en rekenkunde. Zijn kinderlijke verlangens bepaalden zich tot kleurkrijt, potlood en papier en zoolang men hem rustig in zijn hoekske liet, waar hij het eene velletje na het andere vol krabbelde, werd geen kik een ganschen dag lang van den kleinen baas vernomen. Hij was een tevreden jongen, als hij zijn teekendriften vrijuit bevredigen kon. Zijn ouders, de bedienden van het huis, zijn onderwijzers en speelmakkers werden op het papier gegooid, hij overwoog geen technische moeilijkheden, hij leerde natuurlijkerwijs het teekenen en geen onderwerp noch van zijn fantasie, die reeds hoog opvlamde in die prille jonge jaren, noch van zijn dagelijksche omgeving was hem te moeilijk om er in lijnen uitdrukking aan te geven. Deze drift van jonge jaren is wel zeer merkwaardig en beslissend voor zijn verder leven geweest. Van zijn jeugd af heeft hij de lijn gezien en leeren waardeeren in de menschelijke wezens en dingen, die het gebied van onze persoonlijkheid bevolken en stoffeeren. De vlotte beweging van zijn teekenstift, vlot en schier immer onfeilbaar, in later jaren behoeft daarom niet te verbazen.

Toen hij vijftien jaar oud was, gebeurde er iets, dat den opkomenden jongen reeds den ernst en het leed van het leven deed kennen. Zijn zin voor humor moet, dunkt ons, zijn oorsprong hebben in dien eersten tijd na zijn lichamelijke lijden, waarin hij een zoo geheel anderen kijk op menschen en dingen moest krijgen. Toen toch heeft hij een zware operatie ondergaan aan zijn rechterbeen, waardoor hij een heel jaar lang genoodzaakt werd het bed te houden. Dat was een moeilijk jaar en toch een gezegend jaar tevens.

Want zijn vader, die aanvankelijk maar matig verheugd was over de teekentalenten van zijn jeugdigen zoon, die zijn belangstelling voor het schoolonderricht zoo grondig verdrongen, gaf in dat jaar zijn toestemming voor een deskundige opleiding in het vak van teekenen. De schoolstudie was nu toch eenmaal verbroken door dit jaar van bedlegerigheid en daarmede was ook verdwenen het laatste vleugje belangstelling van den schooljongen voor algebraïsche formules en vaderlandsche historie zooals die in het geschiedboekje der scholen opgeteekend staat. Menno's opvoeding werd voltooid door privaattlessen, waarna hij de lessen aan de Haagsche Academie ging volgen, destijds onder leiding van Van Delden; dat was in '98.

In die dagen begon zijn teekenswerk in beperkten kring reeds de aandacht te trekken. Van nature tekende de jonge man zoo vaardig en raak, dat zijn werk buiten eenigen invloed van academisch onderricht om reeds de bewondering van kenners mocht oogsten. Op aanraden van jhr. Victor de Stuers werd toen de jeug-

Indische krabbels van Menno.

„Ethisch Indië”.

dige Menno naar de Kunstnijverheidsschool te Haarlem gezonden, vanwaar hij na een jaar overging naar de Academie van Beeldende kunsten te Amsterdam onder professor Allebé.

Niets viel intusschen den jongen teekenaar moeilijker dan het loopen in een gareel, dan het zich schikken in omstandigheden, die hem beletten vrij uit zich te geven. Zijn sterk temperament kon in die jonge jaren reeds heel weinig verdragen en een remmende werking beduidde voor hem de revolutie, waarin hij den strijd moest winnen. Wel, revolutie heeft hij gemaakt en hij heeft gestreden, en hard ook, en geleden, fel en bitter. Maar gewonnen heeft hij ook.

Op de Amsterdamsche academie hadden aanvankelijk zijn leermeesters Dupont, Dake, Mak van Waay, prof. Six en Bart van Hoven schik in den arbeid van den onvermoeiden teekenaar. Maar ofschoon zij ieder persoonlijk en allen samen met toewijding en geduld Menno in de armen der Muze trachtten te leiden, bleef hij een slecht leerling, zonder voorbeeld. Het bruischte teveel in hem en zijn ouders en zijn leermeesters vonden geen rem, die met succes viel te hanteeren.

Het leven had teveel aantrekkingskracht, er was immers zooveel te zien en er viel zooveel te overwinnen en te ondervinden... Hoe wil men dan, dat er met ernst aan regelmatig werken werd gedacht! In allerlei gestalten zag hij het leven en de levenshouding der menschen boeide hem. Hij ging zijn eigen weg en hij heeft veel gezien en ondervonden en hij heeft er profijt voor zijn kunst van getrokken.

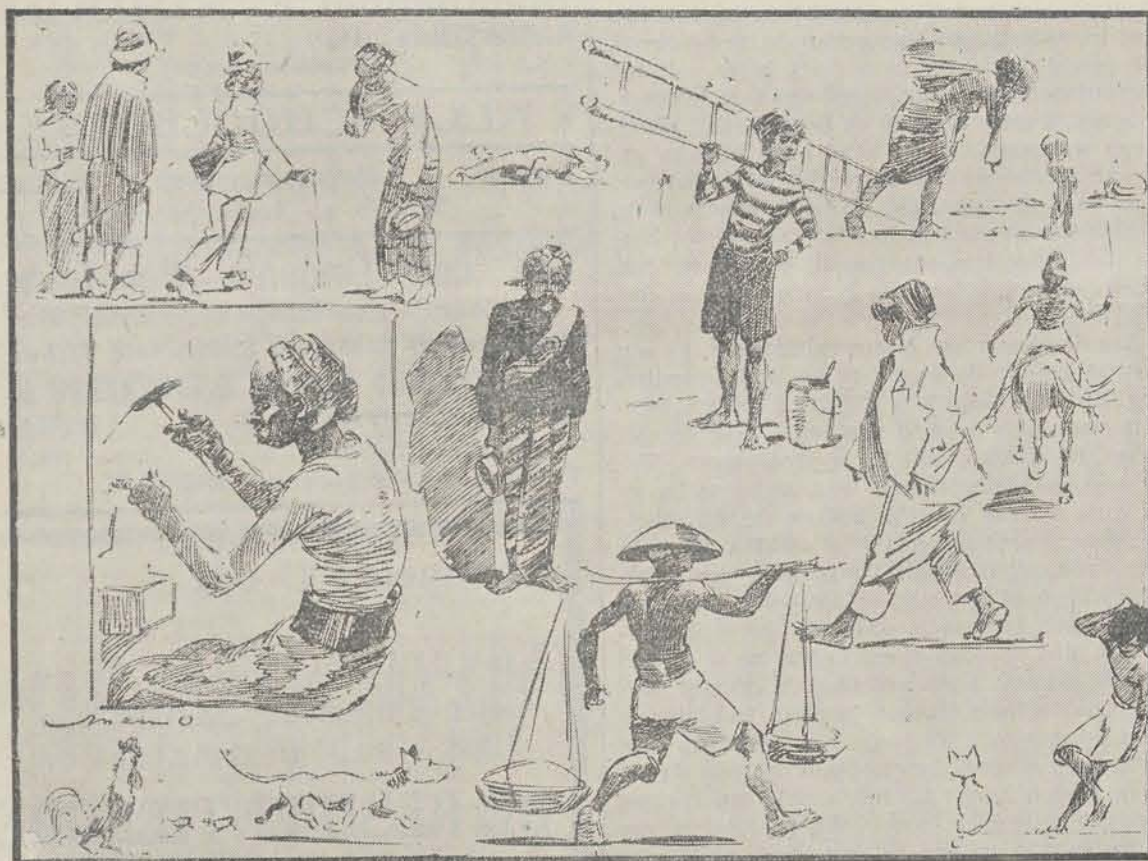
Op de Academie in de hoofdstad bleef hij drie jaar, hetgeen reeds, gezien de onrustige natuur van dezen jongen man, als een heele prestatie moet worden beschouwd. Drie jaar lang bezocht hij vrij geregeld de lessen en teekenzalen in het gebouw en luisterde hij, niet altijd even geduldig, naar de goede wenken van zijn leermeesters. Maar het werd hem niet gemakkelijk gemaakt. Overal waar hij was en kwam, waar hij rondschouwde, zag hij „de figuur”, die hem naar de teekenstift deed grijpen en hij krabbelde en werkte op de meest mogelijke en onmogelijke uren volgens eigen inzicht en persoonlijke aanvoeling en met een superieure minachting voor al de vele wijze adviezen van zijn hooggeleerde leermeesters.

Het was te voorzien, dat de jeugdige Menno, die met zijn groote vaart en onstuimig karakter uit zijn beperkt milieu het groote leven tegemoet rende, vroeg of laat derailleren zou. Hij was verstandig en deraillerede vroeg, zoodat hij, nog jong van jaren, zich volkomen kon herstellen.

Natuurlijk trok hem het type van den *homme bien rangé* niet aan, maar hij had toch wel voldoende praktischen zin om te beseffen, dat het maatschappelijk leven zekere eischen stelt, waaraan zelfs de kunstenaar heeft te voldoen. Dien eersten tijd na zijn academie-jaren presteerde hij niet veel. Er was teveel te zien en deze levenslustige jonge man vond dat hij nooit genoeg gezien had. Zijn ietwat sentimenteele natuur en neiging voor de romantiek, waarvan hij de ziekelijke uitwassen altijd vermeden heeft, brachten hem aan het zwerven. Rijke dagen onder goed gezelschap en arme dagen in milieus van bittere misère en uitgelaten levensvreugde tegelijk brachten in hem dien kostelijken schat van humor tot rijpere ontwikkeling. Aan dien veel bewogen zwerverstijd dankt hij het zeer persoonlijke karakter, dat zijn teekenkunst in later jaren een vaak zoo nobele waarde schonk.

In Augustus 1910 zeide hij Europa vaarwel; hij steekt de groote zee over, de oude wereld werd hem te

Indische krabbels van Menno.

Inlandsche typen van de straat.

Wij verkoopen de bekende **JEORO-MESJES**. Onze mesjes zijn van **gegarandeerd eerste klas Zweedsch staal** en zijn zelfs **geschikt voor den hardsten baard**. Wij garandeeren 5 tot 6 maal scheren met elk mesje; wij leveren direct aan particulieren tegen billijken prijs. Ons merk is wettig gedeponeerd, het staat thans aan de spits. Neemt nu eens een proef en U wenscht niet anders!!! Prijs: **20 stuks**,

keurig verpakt, à één gulden, franco huis, na ontvangst van postwissel. **HAAST U, HET IS UW EIGEN BELANG!!! PROEFMESJE GRATIS!** 5364
HANDEL-MAATSCHAPPIJ „JEORO”, SCHIEKADE 182, ROTTERDAM, TEL. 41504

klein. De figuur in het verre geheimzinnige Oosten wil hij zien. Hij reist naar Indië, naar Deli, waar hij een broer heeft die planter is. Hij komt op de plantage en zijn eerste indrukken, die hij van het land heeft, zijn beslissend voor zijn verder leven. Daar zag hij de poëzie, den humor, de gratie in de inlandsche figuur, 't was een weelde en een overvloed waaraan hij jarenlang genoeg zou hebben, waarvan hij, nu weergekeerd in het Westen, nóg geniet en waarvan hij nog lang genieten wil. Want hij houdt van het land, dat zijn kunst deed ontbloeien, van het volk dat hem er zooveel stof tot teekenen en tot schilderen gaf, hij houdt er teveel van dan dat hij er niet meer naar zou willen terugkeeren. Maar ook in Indië bestaat zoiets van een strijd om het bestaan en de krabbels van Menno, zijn Indische figuren vonden niet direct waardeering en nog minder koopers. Hij tracht in zijn levensonderhoud te voorzien op het land, in het Delische cultuurgebied, maar hij ziet meer naar de landarbeiders, naar hun houding en levensgewoonten dan naar de tabak voor welks groei hij verantwoordelijk is. Hij gaat over naar den handel, maar een handelskantoor lijkt hem na weinig dagen de plaats die de rol van de hel daar-ergens in de verbeelding van de eeuwigheid vervult. De cultures en den handel keert hij den rug toe, de moeilijkheden van het leven draagt hij liever dan de lasten van een arbeid, die de zijne niet is. Bovendien, als de luchten somber zijn in zijn bestaan, weet hij zich in zijn teekeningen wel persoonlijk te amuseeren met de dingen in lijn die het leven hem biedt.

Zijn humoristische teekeningen uit de Inlandsche en Europeesche wereld slaan onmiddellijk in. Hij leert het publiek den Inlander zien in zijn dagelijksche doen, in zijn eigenaardige liefhebberijen, in zijn nieuwe dwalingen en vaak zoo kinderlijke genoegens. Hij karakteriseert hun leuke ijdelheid, hun beminnelijke nonchalance, hun simpele adoratie voor wonderlijke dingen. Hij karakteriseert ook hun ondeugden, geestig en raak, nooit met bijtende spot, veeleer met goedmoedige ironie. Hij heeft inlanders geschetst, zóó, dat zijn teekeningen een spiegel der waarheid werden, waarin zijn objecten zichzelf aanschouwden en zagen wat dwaas was en verkeerd.

Ook in zijn schilderijen werd de figuur het meest geliefkoosde onderwerp. Maar ook de oudheden uit het grijs verleden van het Javasche land hadden zijn liefde. In zijn Semarangschen tijd hadden de ruïnen in Midden-Java zijn aandacht en de doeken die hij daarvan maakte, geven deze monumenten van oude cultuur verrukkelijk weer in hun zonderlinge pracht, onder het scherpe licht van den tropischen hemel. Hij is een der zeer weinige schilders, die de kleur van het tropische oosten hebben kunnen treffen, die diepte en atmosfeer wisten te geven, welke alleen een gevoelig en scherp waarnemer daar constateert. Want het licht en de scherpe contouren brengen in Indië in het geschilderde zoo heel gemakkelijk decoratieve elementen en decoratief is de natuur in Indië toch allerminst. Hij heeft op zijn palet de flamboyante kleuren van het Oosten en in zijn hart heeft hij de liefde voor het tropische land.

Ruim tien jaar heeft Menno door Java gereisd; in de verschillende groote plaatsen exposeerde hij herhaalde malen en iedere nieuwe expositie werd tot een evenement en bracht nieuwe, blijde verrassingen. Hij heeft zoowel in zijn teekeningen als in zijn schilderijen het Europeesche publiek in Indië het land en den Javaan leeren zien. Zijn werk is voor talloze westerlingen, die geestelijk met gesloten oogen in het mooie tropische land verblijf hielden, een openbaring gewor-

den. En, het schijnt wel sterk gezegd, maar er is iets in de Europeesche samenleving in Indië van den geest van Menno gekomen; men heeft door zijn werk iets overgenomen van den zin voor humor die zachter beoordeelen doet de vele en vaak toch beminnelijke fouten en tekortkomingen van den inboorling. En de wazige bergen in de purperen sluiers van den avond en het mysterie van den schemer-blauwen en stillen nacht hebben dieper zin en schooner bekoring gekregen bij velen die Menno's werk leerden zien. Grotere voldoening kan een kunstenaar moeilijk hebben.

Menno is een beminnelijk mensch, die vele vrienden in de tropen maakte. Hoe kan het anders bij iemand die den echten humor kent en die daardoor in het leven vreugde leerde scheppen? Van zijn liefde voor het Javaansche volk en voor het Javaansche land behoeft na het bovenstaande niet nog eens getuigd te worden. Van Indië, waaraan hij zijn opkomst heeft te danken, van zijn vele vrienden, van zijn dierbaar Preangerland kon hij niet gemakkelijk voor goed afscheid nemen. Zijn gevoelige natuur had Groter Nederland leeren kennen en leeren liefhebben.

— Gaat u nog eens naar Indië terug?

— Ik hoop het, maar op het oogenblik bestaat er weinig uitzicht voor.

— De crisis?

— Ja, de crisis, zegt hij met een zucht en hij neemt een nieuwe portefeuille vol crisistekeningen op. Je bekijkt ze en vergeet een oogenblik de narigheid van de crisis.

Zijn portefeuilles met Indische teekeningen houden ons nog lang aan de praat. Zijn onvergelykelijke rake krabbels van ethisch Indië brengen je weer een gansche periode uit de jongste koloniale geschiedenis voor oogen. Werkelijk, wanneer men al deze teekeningen bijeen ziet, die alle in bladen en periodieken in den loop der jaren werden gepubliceerd en waarvan ook een deel in albums werd uitgegeven, dan is men geneigd in van Meeteren Broouwer een Indischen historischrijver met de tekenstift bij uitnemendheid te huldigen.

Van huldigen gesproken. Menno is onlangs vijftig jaar geworden en dat is tegenwoordig een aanleiding om iemand te huldigen. Hij heeft er niet van willen weten. Hij is een zeer bescheiden mensch, misschien wel ietwat te bescheiden voor dezen luidruchtigen tijd. Wij hebben er geen spijt van eens bij hem binnen gelopen te zijn. Hij verdient, dat er weer eens de aandacht op hem gevestigd wordt. Zijn humor en zijn zin voor het caricaturale, beide in den besten zin van het woord, verzoenen niet veel. En dat is heel veel waard in dezen donkere dagen.....

De Inlandsche beweging in 1932.

Het Nationalistisch Radicalisme tegen de Nationale Eenheid.

Jaar-overzicht.

Wij ontleenen aan een jaaroverzicht betreffende de Inlandsche Beweging in 1932 aan het Nieuws van den Dag:

Het nationale eenheidsstreven, door Ir. Soekarno direct na zijn ontslag uit Soekamiskin ingezet, ondervond een groote belemmering door de splitsing in twee, tot dusver niet te hereenigen partijen van de oorspronkelijke radicaal nationalistische partij, de Partai Nasional Indonesia. De animositeit, welke zich het vorige jaar vertoonde, tusschen de Partai Indonesia, onder leiding van de Westersch gestudeerde en georiënteerde oud-studenten, en de Golongan Merdeka, later omgezet in de Pendidikan Nasional Indonesia, onder leiding van minder wetenschappelijk opgeleide, doch daarentegen door eigen studie en groote wilskracht ontwikkelde jongelieden van eenvoudigen huize, zette zich ook in 1932 voort. De persoonskwestie kwam daarin even krachtig als voorheen op den voorgrond. Het verschil in beginselen werd hierbij op den achtergrond gedrongen door de onvriendelijke verhouding tus-

schen de partijleiders van beide kanten. Later werd getracht deze persoonskwestie uit den weg te ruimen of zooveel mogelijk te verdoezelen, doch telkens komt zij weer boven in de over en weer gegeven critieken.

Ir. Soekarno.

Het eenheidsmanifest van Ir. Soekarno, algemeen verspreid nog vóór de tijd van zijn aangekondigde rustperiode om was, had een averechtsch gevolg. Het werkte meer als olie op het vuur der tweespalt dan dat het de gemoederen tot rust bracht. Hij gaf in het manifest aan het groote verschil tusschen het streven naar de democratisering van het volk en dat naar een nieuwe richtlijn, waarlangs de inheemsche beweging had te gaan, namelijk machtsvorming van, door en voor het volk.

Dit beroep tot machtsvorming vond overal weerklank, ook in de zich immer afgescheiden houdende Partij Sarikat Islam Indonesia, welke in de beweging voorging met het voeren van massa-acties.

Wat Ir. Soekarno na zijn invrijheidstelling heeft uitgericht, is, dat de inheemsche beweging in het algemeen, tot zelfs de jeugdbeweging toe, in dit jaar als het ware uit de verdooving, waarin zij na de huiszoekingen en arrestaties der P.N.I.-leiders was geraakt, weer is opgewekt.

Ondanks zijn besluit om een zestal maanden zich afgescheiden te houden van de practische leiding, waartoe hij ook wegens zijne fysieke gesteldheid gedwongen was, kon hij zich daaraan toch niet onttrekken, te meer niet, daar hij in zijne redevoeringen, gedurende zijne rondreis om zoogenaamd zijne familie te bezoeken, beloofde na afloop van dien termijn van zes maanden partij te zullen kiezen.

Dit klomk in veler ooren als een contradictie met zijn ernstige streven om de P.I. en de (nieuwe) P.N.I. te hereenigen.

Een andere belofte, welke hij in zijn rustperiode zich liet ontvallen, was dat hij een ontwerp zou samenstellen voor een grondige reorganisatie van de federatie van politieke partijen, de P.P.P.K.I., waarvan het voorzitterschap der Madjel's Pertimbangan van Dr. Soetomo overging naar Moh. Hoesni Thamrin, terwijl de zetel van dit partij-college van Soerabaja naar Batavia werd overgeplaatst.

Gedurende de zes maanden, dat men op een beslissing van den eertijds zoo populairen leider wachtte, heeft Ir. Soekarno in woord en geschrift meerdere malen gezegd het volkomen eens te zijn met de P.I., zoodat, toen die tijd verstreken was en hij van alle kanten als het ware tot handelen werd gedreven, hij in een manifest zijne beslissing kenbaar maakte en zich voorgoed bij de partij van Mr. Sartono, Mr. Soejoedi, Mr. Ali Sastrohamidjojo, enz., zijnde de Partai Indonesia, aansloot. Dit heeft weinig bevreemding gewekt, maar heeft hem in het geheel geen goed gedaan.

Men kan erop aan, dat van het tijdstip dat hij zich liet inschrijven als lid van de P.I., — een handeling, waarvoor hij zichzelf slechts verantwoording meende verschuldigd te zijn, — zijn glorie als de „van God gegeven leider”, begon te tanen. Wel veroorzaakte zijn verschijnen op vergaderingen nog steeds groot enthousiasme onder het vergaderpubliek, maar in de kringen van de werkelijk, met hart en ziel aan de beweging zich opofferende voor- mannen, heeft hij zijn plaats van voorheen verloren. Ook begon het geloof aan dezen leider bij de massa te wankelen, doordat hij faalde de zoo noodige eenheid tot stand te brengen.

Moh. Hatta.

De hoop van een groot deel van het inheemsche publiek, dat zich interesseerde voor de nationalistische beweging, was daarna gevestigd op Mohamad Hatta, die medio van dit jaar zijne studies te Rotterdam voltooide en te kennen gaf, naar Indië terug te willen keeren om zijne krachten aan de beweging te wijden.

Dadelijk na zijn aankomst te Batavia werd zijn afkeuring van Soekarno's eenheidsmanifest gepubliceerd, terwijl hij, tevoren reeds, te kennen had gegeven zich aan te sluiten bij de Pendidikan Nasional Indonesia. Zoo kregen de beide partijen ieder een „djago”, op wien zij dachten te kunnen steunen. Hatta werd in de laatste maanden van het jaar „de” leider. Zelfs de Islamietisch nationalist haalden hem in hun kringen, zij het dan alleen door hem het reizend redacteurschap op te dragen van de „Oetoesan Indonesia”, het dagblad van Dr. Soekiman, Hoofdbestuurder van de P.S.I.I.

Zoo werd hij, nauwelijks in Indië gearriveerd,

MAAS HOTEL - ROTTERDAM

BOOMPJES 19 — Tel. 27191-27192

80 geheel gerestaureerde kamers. Billardzaal.
 26 badkamers. Schitterend uitzicht op de Maas.
 Gerenommeerde rijsttafel

Speciale reducties voor langer verblijf. Matige prijzen.

Directie: M. A. E. FICKARTZ.

5201

MAAGSCHE STEENKOLEN MIJ.
v.h. J. KEMPS
 le v. d. Boschstraat 4
DEN HAAG
 TELEFOON 772180 5094
 Speciale prijzen voor leden v. „Oost en West“

Meeren Verlofgangers en Repatrieerenden: U behoeft in Holland Uw 5253
„DIËNG“ en MAC GILLAVRY
 Cigarettes niet te missen. — Steeds voorradig bij
 Sigarenmagazijn „DELI“, Den Haag
 LAAN VAN MEERDERVOORT 38. Telefoon 330001.
 Deze cigarettes zijn Import van zuivere Javatabak.
 Franco toezending door het geheele land.

LEDEN VAN OOST EN WEST!
 UW AANGEWEEZEN ADRES IS:
Electrische Wasch- en Strijkijnting
E. DE KONING
 FLORIS HEERMALESTRAAT 22 — UTRECHT
 Postrekening 111296 5272

BREEKT MET DE OUDE SLEUR,
 VERWARMT MET

UW INTERIEUR

Een boterham met
HENSING'S ROOMBOTER
 is een ware lekkernij.
 Belegt ze nu nog met 5327
HENSING'S KAAS
 of
FIJNE VLEESCHWAREN
 en U hebt het toppunt van smakelijkheid.
M. HENSING, Van Hoytemastraat 113. Telefoon 775284.

DANSINSTITUUT
P. WILDSCHUT
 KROMME NIEUWE GRACHT 48 — TELEF. 16079
UTRECHT 5165

Paedologisch Instituut
VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM
 INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN
 MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS
 Geeft na 4-8 weken observatie paedagogisch advies aan
 ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen.
 Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK
 Medisch adviseur: Prof. Dr. L. V. D. HORST
 Verpleeggeld f 3,50 - f 4,50 per dag 5101

Een echt Engelsche
Afternoon Tea
 schenken wij in een
 interessant rustig
 antiek milieu.

The Antique Tearoom, 117 Noordeinde Telefoon 114066
 Den Haag 5334

WESSELING & Co.
ACCOUNTANCY EN BELASTINGZAKEN
LEIDEN - ST. AAGTENSTRAAT (h. Steenstr.)
 TELEF. 2092 5635

geplaatst tegenover Mr. Sartono c.s. in West-Java. In de eerste plaats wenschte men hem uit te spelen tegen de nationalistische leiders in West-Java, namelijk de P.I. bonzen, de meesters in de rechten en de studenten, die door het groote publiek nog als de toonaangevers worden beschouwd. De Persatoean Bangsa Indonesia van Soerabaja wist de verhoudingen met de andere partijen nog goed te houden, ook al ontbrak het Dr. Soetomo niet aan kritiek, welke veelal van persoonlijke aard was.

Van deze partij ging ook het voorstel uit om de P.S.I.I. weder in de federatie te betrekken, welk aanbod echter door deze partij van de hand werd gewezen, aangezien voor haar de tijd nog niet is aangebroken om met andere partijen samen te werken.

Evenals een jaar of twee geleden de P.N.I. onder Ir. Soekarno de andere partijen tot meer actie stimuleerde, zoo dreef ook de krachtig gevoerde actie van de P.I. in 1932 de andere partijen er toe zith te doen gelden.

Het algemeene doel, de Onafhankelijkheid van Indië, werd zelfs door de eens zoo loyale vereniging Boedi Oetomo, waarin eertijds hoogstaande Javanen als Pangeran Notodiredjo, Pangeran Mangkoenegoro, Adipati Ario Tirtokoesoemo, enz. enz. zitting in het Hoofdbestuur hadden, in hare doelstelling opgenomen, met wijziging van de beginselverklaring. Het radicaal nationalistische vuur sloeg over naar Sumatra, waar het radicalisme begon te ontkiemen in de Persatoean Moeslim Indonesia ter Sumatra's Westkust en wel in die mate, dat kortelings een leidster dier vereniging in Fort de Kock, Mej. Rasoena Said, door den Landraad aldaar veroordeeld moest worden tot 1 jaar en drie maanden gevangenisstraf wegens overtreding van art. 54 S.W.B.

Wie slechts eenigen kijk heeft op het volksleven in de Minangkabau, zal tot de conclusie moeten komen, dat, wanneer zelfs de vrouwen zich daar aan het radicalisme overgeven, het werkelijk ernst begint te worden.

Van deze leidster kan men niet zeggen dat zij wegens vrouwelijke loslippigheid alleen zich die straf op den hals heeft gehaald, zooals wel het geval was met de vrouwelijke P.S.I.I. leidsters in Zuid-Celebes.

De jeugdbeweging.

Ook de jeugdige nationalist, in de Indonesia Moeda, waarin de vroegere jeugdpartijen van verscheidene bevolkingsgroepen zijn samengevoegd, roerden zich dit jaar weer heftig, nog heftiger dan de jaren te voren. De opvoeding tot haat tegen imperialisme en kapitalisme werd weder ter hand genomen.

De gehouden of te houden, en door de politie verboden, tooneel-opvoeringen hadden steeds een onafhankelijkheidstendens.

De reactie.

De actie door de radicale nationalistische partijen, onafhankelijk van elkaar gevoerd, ondervond sterke reactie, niet alleen van de Sana-zijde, wat vanzelfsprekend is, maar in niet mindere mate uit de kringen der bevolking zelf. Er is geen partij te vinden of zij heeft tegenover zich een vijandig gestemde partij of groep van eigen bangsa, welke niets, zelfs niet persoonlijke insinuaties, ontzien om de tegenstandster en vooral de leiders daarvan nadeel toe te brengen. Zoo werd in dit jaar de indruk gewekt, als werd er door alle partijen een wedloop gehouden om de gunst van „marhaen“ (het gewone volk). Het door Soekarno uitgevonden „Marhaenisme“ is niets anders dan een ding naar de volksgunst.

Het streven naar machtsvorming omvatte ook de „marhaen“: evenals voorheen werd de desa bewerkt. Alleen is het ook thans nog de vraag, of de consequenties daarvan door de betrokkenen wel voldoende worden beseft. Aan de massa-propaganda werd groote zorg besteed. Men heeft er nu een nieuwe methode voor gevonden door de oprichting van pers-comités of pers-departementen, welke tot taak hebben de verspreiding in de pers van alles, de betrokken partij betreffende. Deze partij-berichten vonden dan ook geregeld plaatsing in de Inlandsche en Maleisch-Chineesche bladen, enkele keeren zelfs ook in de Nederlandsche persorganen.

Massa actie.

Voor een massa-actie was gedurende het jaar 1932 voldoende stof te vinden. De regeeringsmaatregelen, gevolg van den noodtoestand, waarin het land verkeert, waren nu eenmaal van zoodanige urgentie, dat tegenstand van de daardoor getroffen en gerisikeerd moest worden.

Verhooging van den zoutprij, tabaksaccijns, wilde scholen-ordonnantie, enz. waren dankbare onderwerpen voor het houden van massa- of momentacties, waarbij nog gevoegd konden worden de maatregelen van gezagsorganen en de nog niet ingetrokken bepalingen en wetten, welke de vrijheid van het volk belemmeren.

Nat. Radicalisme versterkt.

Het nationalistisch radicalisme, met of zonder ruggesteun van het geloof, heeft zich in het afgelopen jaar ontwikkeld tot ongekende sterkte. De non-coöperatie-idee heeft zich hierbij aangepast hetgeen Hatta zelf moest ondervinden, toen bekend werd, dat hij bereid was de candidatuur voor het lidmaatschap der Tweede Kamer te aanvaarden.

Toch is het wel opmerkelijk, dat de Berlijnsche redacteur van de „Pertja Selatan“, A.Z., bij de ingewijden bekend als Darsono, de non-coöperatie veroordeelt, als middel om tot onafhankelijkheid te geraken, terwijl Hatta ook te kennen gaf, dat non-coöperatie geen non-actie beduidt en hijzelf in principe de aanvaarding der candidatuur voor het parlement niet in strijd acht met de non-coöperatie in Indië.

Zoo is er deels achter de schermen ook weer een wrijving onder de radicaal-nationalisten, van verschillende schakeeringen.

Er zijn zoovele bekende en voor niet-ingewijden onbekende verschillen in elks beginsel-verklaring en werk-program aan te wijzen, dat Soekarno's eenheids-streven, bij de ouderen in de beweging althans, nog ilusoir genoemd kan worden. En zonder de nationale eenheid, zonder de nationale eensgezindheid, kan de onafhankelijkheidsbeweging natuurlijk niet verder komen.

Wij verleenen nog gaarne plaats voor de volgende bijdrage betreffende

Dr. H. D. Benjamins en het Volksonderwijs in Suriname.

Den 27en Januari j.l. werd in allen eenvoud — ook meer in den geest van den overledene — ter grave gebracht het stoffelijk overschot van den Oud-Inspecteur voor het Onderwijs.

Velen in dit land hebben zeker niet kunnen vermoeden, dat ter ruste werd gebracht een oud-hoofdambtenaar van de Kolonie Suriname, die zijne sporen aldaar heeft verdiend.

Welke Surinamer kent in persoon en het jong geslacht bij naam dezen stoeren werker niet? En het zal zeker geen verwondering wekken, wanneer over den vooruitgang en de daarbij verkregen resultaten bij het Volksonderwijs gesproken wordt en de naam van Dr. Benjamins daarbij te pas komt, even stil te staan om hulde te brengen aan dezen zeer verdienstelijken Surinamer, die veel heeft bijgedragen tot dien vooruitgang.

Op 1 September 1877, werd een nieuwe regeling voor het onderwijs ingevoerd. Het onderwijs werd daarin verplichtend gesteld. Reeds op 3 Maart 1886, dus 10 jaren na de afkondiging van Gouverneur van Sypensteijn's schoolwetten, werd door Gouverneur Schmidt een nieuwe verordening afgekondigd.

Het is te begrijpen, dat Dr. H. D. Benjamins in het Koloniaal Verslag 1887 voor de ontwikkeling van het schoolwezen een hoogst belangrijk jaar noemde.

Immers in dat jaar werd er een nieuwe Openbare school voor Uitgebreid Lager Onderwijs opgericht. De tot standkoming van de eerste Openbare school voor Uitgebreid Lager Onderwijs was een langgekoesterde wensch van Dr. Benjamins. Hij zag gaarne die school — de tegenwoordige Hendrik-school — die niet verdwijnt met den dood van haar hoofd, maar de lotswisselingen der kolonie trotseerende, blijft voortleven van geslacht tot geslacht.

Bij de inwijding van die school heeft Gouverneur Schmidt met zijne rede die getuigde dat toen een zaak van groot gewicht werd gediend, o.m. gezegd: „Alles wat het onderwijs en de opvoeding betreft strekt om het opkomend geslacht dat ons vervangen moet, beter te maken en is voorzeker zeer belangrijk.“

Alle opvoeding en alle onderwijs staan echter niet gelijk. Het lager-onderwijs is onontbeerlijk, maar dat onderwijs alleen kan de wereld niet doen vooruitgaan. Daarvoor is meer noodig degelijke wetenschappelijke kennis en wel die kennis van welke men gezegd heeft, kennis is macht, een kennis gepaard met het vermogen met lust en liefde en inspanning om haar vruchtbaar te maken.“

Met cijfers voor oogen kunnen we niet anders

**VOORLICHTING en BIJSTAND in ALLE
FISCALE AANGELEGENHEDEN**

J. A. MONOD DE FROIDEVILLE
BELASTINGADVISEUR 5615

Ook Indische Inkomsten- en Vermogensbelasting
van 9-12 en 2-5 uur

te 'S-GRAVENHAGE, Julliana van
Stolberglaan 125 — Telefoon 770471 —

constateeren dan dat het onderwijs, maar meer in het bijzonder het Volksonderwijs, in die kolonie een snelle groei heeft genomen, dat het niet tot stilstaan meer is te brengen.

Het is bij dit streven onoverwinnelijk omdat het daarbij eene historische taak vervult, de Maatschappij te verlossen van een stelsel om het volk dom te houden, dat economisch verouderd en zedelijk veroordeeld is.

Eere dus aan de nagedachtenis van den overleden Oud-Inspecteur voor het Onderwijs in het gebiedsdeel Suriname, Dr. H. D. Benjamins, die het onderwijs aldaar tot het peil heeft weten te brengen als het toen was bij zijn vertrek.

H. J. W.

Kolonisatie in Noord-Nieuw-Guinea.

Kans op zelfstandig bestaan voor wie er eenmaal zijn. — Echter geen genoegzame middelen beschikbaar om jongelui uit Nederland erheen te helpen.

De Nieuw-Guineaer, orgaan van de Stichting Immigratie en Kolonisatie Nieuw-Guinea, geeft onder Vragen van den Dag het volgende te lezen:

„Wanneer kan een kolonist aanspraak maken op onafhankelijkheid?”

„Wanneer hij door noeste vlijt en harden arbeid binnen het jaar zich oekonomisch zelfstandig weet te maken, waardoor hij niet meer afhankelijk behoort te zijn van genoten steun.

„In ruime mate biedt zich de gelegenheid daartoe in den Vogelkop aan.”

Ter inlichting van Nederlandsche jongelui, die onder den indruk van de in den laatsten tijd nogal gunstige berichten over de voorloopige resultaten van de kolonisatie, ginds ondernomen, de mogelijkheid overwegen om van de partij te zijn, meenen wij er intusschen goed aan te doen nu ook enkele zinsneden over te nemen uit een in hetzelfde orgaan opgenomen antwoord aan een jongen Nederlander, die zijn geluk in het gebied van den Vogelkop hoopte te beproeven, doch niet over de middelen beschikte om er aan den slag te komen:

„Naar aanleiding van uw verzoek tot koloniseeren naar Nieuw-Guinea, moeten wij U, afgescheiden van de vraag of de Stoomvaart-maatschappij u gratis wenscht te doen reizen, tot ons leedwezen berichten, dat wij in verband met de bescheiden middelen, waarover wij hebben te beschikken, voorloopig nog niet in staat zijn meer steunbehoevende kolonisten uit te zenden. Zoolang de Indische en Nederlandsche Regeeringen zich afzijdig houden van onze daad en geen financiële steun verleenen, moeten wij ons bedruipen met de contributies onzer leden, terwijl daadwerkelijke belangstelling van de groote massa nog maar uitblijft.

„Wij willen hopen, dat men in Indië en ook Nederland spoedig het belang van de kolonisatie in Nieuw-Guinea inziet niet alleen, doch ook daadwerkelijk steunt.

Honderden aanvragen moeten wij hier voorloopig afwijzen omdat er geen voldoende geld is, om welke reden wij hetzelfde met de uwe moeten doen.”

Blijkens een ander bericht, valt op reductie van passagekosten ook niet te rekenen.

N. Rott. Crt. 2-2-1933, Avondbl.

Nederlandsch Verbond van Koloniale Vereenigen.

Op 31 Januari had hier ter stede plaats de eerste statutaire jaarvergadering van bovenvermeld Verbond.

Een definitief bestuur werd daarin gekozen, bestaande uit de heeren:

R. Zuyderhoff (Oost en West) als Voorzitter.

D. Merens (Bendor) als ondervoorzitter.

A. H. Maas Geesteranus (Verg. Ambtn. B. B. Ned. Indië) secretaris-penningmeester.

A. G. H. van Sluys (Pensioenbond).

M. Gompes (Voorwaarts), beiden leden van het Dagelijksch bestuur.

C. J. Feith (Verg. Ambtn. B. B. Ned-Indië).

A. Vrolijk (Inspecteurs P. T. T. Ned-Indië).

A. J. Koens.

A. Wunderink (Madjoe).

F. van Peski (Oost en West).

Nadat aan verdere diverse formaliteiten was voldaan staat nu het Verbond gereed om een begin te maken met de nastreving van zijn doel: belangstelling te wekken en te onderhouden voor de overzeesche gewesten van Nederland, zich daartoe ook met gelijke buitenlandsche vereenigen in verbinding te stellen en de belangen van hen, die in Nederlandsch-Indië, in Suriname of Curaçao werkzaam zijn of waren, te dienen.

Van Week tot Week.

Van Vrijdag 27 Januari tot Donderdag 2 Februari.

De alg. secr. heeft namens den G.-G. naar aanleiding van het initiatief-voorstel-Wiranate Koesoema nopens de z.g. Wilde scholen-ordonnantie aan den voorz. v. d. Volksraad uitvoerig medegedeeld, hoe de houding der Reg. tot dusverre is geweest. De Regeering kan eerst na de in den Volksraad gevoerde besprekingen en daar genomen besluiten haar standpunt bepalen, doch zij acht het twijfelachtig of het wenschelijk is dat zij zich aan een initiatief-voorstel bindt. Bovendien is den G.-G. een brief van den Min. over dit onderwerp aangekondigd. De regeering verklaart gaarne dat het niet noodig is den eisch te stellen eerst te doen gehoorzamen en dan te overwegen, aangezien geen nadeel kan voortvloeien uit pogingen om, met handhaving van de Regeeringsprincipes, te trachten tegemoet te komen aan hen die zich bezwaard gevoelen.

De Volksraad maakte een aanvang met de financiële beschouwingen over de begroting 1934.

De opbrengst van de middelen heeft de eerste elf maanden van 1932 bedragen f 386.000.000 (f 468.000.000 in 1931, f 568.500.000 in 1930).

Verschenen is een statistiek der inkomstenbelasting over 1930, blijkens welke het totaal belastbaar inkomen van ruim 4.000.000 belastingplichtigen bedroeg f 1.899.000.000, t. w. van Europeanen f 543.000.000, met 95.000 aanslagen, dat van de vreemde Oosterlingen f 368.000.000, met 446.000 aanslagen, van Inlanders f 988.000.000, met 3.501.000 aanslagen. De opbrengst bedraagt van Europeanen f 22.600.000, vreemde Oosterlingen f 8.900.000, Inlanders f 16.500.000. Hiervan werd 18 % opgelegd aan personen met jaarlijksch inkomen boven de f 25.000. Voor de Europeanen alleen bedroeg dit percentage 31.

Het slechte voorbeeld door zekere vereenigen van Landsdienaren gegeven en de door hen gevoerde, afkeurenswaardige acties, uitwassen van een vorig onverantwoordelijk en slap Landsbestuur, hebben tenslotte een deel van het personeel onzer Oorlogsmarine geïnfecteerd en verleid, eerst tot indisciplinaire handelingen en later, op 3 Febr. j.l., tot die van muiterij, aan boord van H. Ms. De Zeven Provinciën.

Verwacht mag worden, dat nu eindelijk, behalve de directe schulden, ook zij hun gerechte straf niet langer zullen ontlopen, die in de hoogste landsbetrekkingen hun plichten verzaakten en daardoor de grondoorzaak werden van dit hoogst ernstige gebeuren.

De zoogen. Indische Sociaal-Democratische Partij heeft Zondag l.l. de vervolging van de leden van het Ned.-Ind. Onderwijzers-Gen., de heeren Reens en Vrijburg, in verband met artikel 153 bis en ter van het Wetboek van strafrecht, besproken.

Wij vragen ons af hoelang het geduld van de Regeering nog houden zal?

Het Dept. der Marine meldt, dat met ingang van 1 Febr. de korting op het soldij van het Inlandsch militair marinepersoneel wordt verhoogd tot 17 %. Op denzelfden datum zal echter de gewijzigde regeling der kindertoelagen eveneens toepasselijk worden verklaard op het Europeesch en Inlandsch militair marinepersoneel, waartoe het G.B. van 9 Januari j.l. met tegenovergestelde strekking, per 1 Februari buiten werking wordt gesteld. Voorts is aangeteekend dat deze regeling der kindertoelagen eveneens toepasselijk zal zijn op hen, wier gezinnen buiten N.-I. woonachtig zijn.

Bij G. B. is bepaald, dat de bijdragen voor huisvesting van landsweg, verschuldigd door gehuwde Europ. onderoff. beneden den rang van onderluit., wier maandelijksche bezoldiging f 260 of minder bedraagt, tijdelijk zullen worden teruggebracht tot 60 %; bij een maandelijksche bezoldiging van meer dan f 260 en minder dan f 315 worden deze bedragen teruggebracht tot 75 %; bij een maandelijksche bezoldiging van meer dan f 315 doch minder dan f 330, tot 85 %.

Voorts is bepaald, dat de onderoff., aan wie geen huisvesting van landsweg wordt verstrekt, en onderoff., wier gezinnen buiten N.-I. verblijf houden, ter tegemoetkoming in particuliere huisvesting een extra vergoeding zullen ontvangen, bedragende resp. 40, 25 en 15 % van de bedragen, welke voor huisvesting in militaire landswoningen verschuldigd zijn bij inkomens van f 260 en daar beneden, f 260 tot f 315 en f 315 tot f 330, terwijl aan onderoff., wier gezinnen ten genoegen van den com. officier niet bij den man en vader verblijf houden, ter tegemoetkoming in de kosten van huisvesting van dit gezin een door den legercommandant te bepalen vergoeding zal worden toegekend. Deze regeling wordt geacht te zijn ingetreden op 1 Januari 1933.

Het verluidt dat een plan tot stichting van een tijdelijke afdeling tot bestrijding van de werkloosheid spoedig bij suppletoire begroting aan den Volksraad zal worden voorgelegd.

Daar het thans onmogelijk is gebleken praktische voorstellen nopens de financiële politiek der zelfbesturen bij de regeering voor te brengen, besloot zij de werkzaamheden der betrokken commissies op te schorten tot normale tijden.

Ter Sumatra's Oostkust immigrerden in 1932 2506 personen tegen in 1931 3988.

De in heel 1932 geoogste uitgestrektheid plus de op 31 December te velde staande aanplant was 584.000 bouws grooter dan in 1931; West-Java heeft een belangrijke vermeerdering van sawah-padi en overige gewassen. Een lichtpunt, zij het klein, doch helder, in de algemeene duisternis.

Aan het personeel der suikerfabrieken van de Factory is medegedeeld, dat de voorgenomen tweede korting niet zal worden toegepast. Er zullen geen verhoogingen worden toegekend.

De Factory der Ned. Handel-Mij. overweegt voor den oogst 1934 op geen harer suikerfabrieken in Madioen aanplant in den grond te brengen. In verband daarmee zullen alle tuin-employé's worden aangeschreven dat met ingang van 1 Maart 1933 een gewijzigde salarisregeling zal worden ingevoerd voor dat personeel, dat door de 100 % restrictie overbodig wordt. Deze employé's krijgen 50 % van het laatst door hen genoten salaris plus alle voordeelen verbonden aan actieven dienst. Zij behoeven hiervoor geen werk te verrichten.

De ingenieurs van het proefstation der A. V. R. O. S., de heeren ir. H. N. Blommendaal en ir. J. F. Schmöle, zijn naar de Straits Settlements vertrokken voor een studiereis, welke 14 dagen zal duren. Doel dezer reis is bestudeering van landbouw-technische kwesties, welke verband houden met de rubberkostprijzen.

Het Rubber Research Institute, te Kuala Lumpur, zond een vertegenwoordiger naar de Oostkust van Sumatra, eveneens ter bestudeering van de rubber-problemen.

Toeval of onderling overleg?? Hopelijk het laatste.

Dr. Eckener, zijn dochter en de heer Van Tyen, zijn den 29sten j.l. met de Talisse te Tandjong-Priok aangekomen. Namens de Deutsche Verein. werden mej. Eckener orchideeën aangeboden. Dr. Eckener zette uiteen, dat door hem drie routes waren bestudeerd, n.l. ten Z., ten N. en langs den evenaar, waarbij de wind en de moesson de voornaamste factoren vormden voor de uitzetting van de luchtlijnen. De door de K. L. M. gevolgde route was in verband met deze factoren ongeschikt. Hij ontmoette onderweg geen overmatige moeilijkheden en acht het Roode Zeetraject het moeilijkste deel. Zelfs indien alles meeloopt, zal een veertien-daagsche luchtschipsdienst Marseille-Batavia eerst over anderhalf jaar een feit kunnen zijn, waartoe dan drie luchtschepen noodig zijn. De reis Marseille-Batavia zal 4½ tot 5 dagen duren.

Dr. Eckener zal de door hem aan boord van de Talisse gedane waarnemingen uitwerken en te

Batavia besprekingen voeren. Hij zal hier de plaats van de luchthaven zelf uitzoeken en over twee weken per Christiaan Huygens terugkeeren.

Ingediend is bij de 2e Kamer een wetsontwerp tot wijziging van het Xle hoofdstuk der Rijksbegroting 1933 ter beschikbaarstelling van gelden voor proefnemingen met een mechanisch bedrijf voor rijst en andere gewassen in Suriname.

De Surinaamsche communist Dekom verwekte eenige opgewondenheid onder de Javanen en Hindoes.

Eenige duizenden trokken van de plantages naar de stad waar de opgewondenheid culmineerde in een marsch naar het Gouverneurshuis. De politie joeg de menigte uiteen. Dekom werd gearresteerd, doch tot dusverre hebben geen ernstige botsingen plaats gevonden.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Danskunst.

In vroegere tijden, toen — gelijk nog bij de natuurvolken het geval is — de dans tot het rythueel van het geestelijk leven, den godsdienst, behoorde en alleen uitgevoerd werd in traditioneelen vorm, door de begaafdsten in den lande, ten aanschouwe en ten bate der gansche bevolking, stond deze kunst op een hoogtepunt, dat, hoe weinig thans de meesten onzer dit zullen vatten, onder allerlei profane invloeden steeds meer gedaald is, zóó zelfs, dat, tot voor kort, het woord *kunst* op het dansen der z.g. „beschaafde” volken, vooral der Westersche maatschappij, nauwelijks van toepassing kan zijn.

In de laatste decennia is hierin echter een kentering merkbaar, is er een scheiding gekomen tusschen het dansen uit een oogpunt van kunst en dat voor puur — al is 't lang niet altijd zuiver, rein — vermaak der beoefenaars.

Het is nu zelfs ook in Holland een kunstvak geworden, waarvoor particuliere scholen zijn opgericht.

In het tijdschrift „Lichamelijke Opvoeding”, schrijft de bekwame dansleerares, van Duitschen bloede, Gertrud Leistikow, o.m.:

„De danskunst is in Holland in een nieuw stadium getreden. Er zijn examens afgenomen en er zijn diploma's uitgereikt.

De kandidaten waren vijf leerlingen van de Rotterdamsche Dansschool. Zij allen behaalden het diploma. Thans kan men, en dat is het doel van dit examen, zich met vertrouwen tot een dezer geslaagden wenden voor onderwijs. Zulke meisjes kunnen thans aanstelling vinden aan dansscholen en de vrees voor dilettantisme is verdwenen. En dat is wel de voornaamste bedoeling van dit examen: de bestrijding van het dilettantisme.

De Hollander is van nature geen danser. Ik kan dit verklaren uit jarenlange ervaring. Sommigen voelen het wel aan, zeer fijn zelfs; ik voelde mij dadelijk in Holland opgenomen, maar de massa is hier niet zoo sterk geïnteresseerd bij den dans als in Duitschland. De enkeling vindt woorden, zooals ik nergens anders mocht hooren. Door op spontaneiteit aan te dringen, komt men toch verder en daaruit is te verklaren, dat vaak verrassende dansuitingen ontstaan en dat is geloof ik, hier in Holland, de weg om er te komen. Zich durven uiten, zich open stellen, zich voluit durven geven, wild; doch ook leelijk zich te durven bewegen, met sterke uitdrukking, om zoo te komen tot den „Dans”.

God zij dank, zijn wij hier in Holland nog steeds verschoond gebleven van den verstandelijken dans, die langen tijd in Duitschland den modernen dans aankleefde en daardoor in Holland niet in den smaak viel. Het danscongres te München in 1930, toonde zeer vele uitwassen daarvan.

Overdreven uitingen van het gevoel worden verstandelijk en geforceerd. Zoo alleen heb ik ook „das Totenmal” van den Zwitserschen dichter Albert Tathoff kunnen zien, waarin de leiding van den dans berustte bij Mary Wigmann. De groote Rudolf van Laban, danstheoreticus heeft voor den dans den weg gebaad, doch is geen danser.

Het kan niet samengaan, het verstand en de dans. Overal, waar men heen kijkt, is het te constateeren. Het dansgevoel moet uitbreken en

REISBUREAU LISSONE N.V. AMSTERDAM

Leidschestraat 5 — Dam 10

BOEKT UW SCHEEPSPASSAGES NEDERLAND-INDIË PER HOLLANDSCHE OF BUITENLANDSCHE LIJNEN

Programma's WINTERSPORT gratis op aanvraag

REISBUREAU LINDEMAN N.V. DEN HAAG

Groenmarkt 22 en bijkantoren

5033

kan niet beredeneerd worden. Zoo zal de Hollander steeds meer moeten trachten zich in den dans te vergeten.”

Wij geven dit rake oordeel hier weer, omdat juist in bedoelde eigenschap bij de doorsnee-Hollanders, een der oorzaken ligt, waardoor zoo weinigen onder ons gevoel en waardeering hebben voor de zoo hoogstaande danskunst aan de hoven van Midden-Java.

Hoe dikwijls hoort men daarover kleinerend, met minachting, spreken.

Gelukkig beginnen enkelen zich hiervoor te schamen, nu van alle kanten de waardeering er voor sterk aan den dag komt, juist na vergelijkingen met uitingen op dit gebied in andere, zelfs Oostersche, landen. De ongevoeligen gaan nu de fout bij zichzelf zoeken, raken zoo op den goeden weg naar waardeering van rhythmie en diepere beteekenis der danskunst, welke niet alleen de beoefenaars, maar ook de meevoelende toeschouwers ten goede komen in het leven, dat vooral in den tegenwoordigen overgangstijd daaraan zulk een groote behoefte heeft. Wij mogen het daarom ten zeerste toejuichen, dat van verschillende kanten wordt samengewerkt om hiertoe te geraken, niet alleen door het oprichten van dansscholen onder hoogstaand kunstzinnige leiding, maar ook door het geven van dans-voorstellingen door artiesten, ook uit het buitenland, hetgeen gereede aanleiding geeft tot het maken van gezonde, leerzame vergelijkingen, waaruit wijze lessen te trekken zijn.

Zoo werd op initiatief der vereniging „Vrienden der Aziatische Kunst”, j.l. Donderdag in de groote zaal van Pulchri Studio te 's-Gravenhage een zeer druk bezochte uitvoering gegeven van Japansche Dansen, door Rikuhéi en Tashiko Umemoto.

Ter inleiding hiervan schreef Henri Borel in „Het Vaderland” onlangs, o.m.:

„Ons woord dansen wordt in 't Japansch met twee woorden geschreven, n.l. „mai” en „odori”, het eerste wordt gebruikt voor de oudste, klassieke dansen, en het tweede voor de meer populaire, nieuwere. Naar de mij verstrekte gegevens — immers Rikuhéi Umemoto was dansleeraar aan een Kabuki (dus populair) Theater en niet aan een (klassiek) No theater — is Rikuhéi een meester van „odori”. De lijn tusschen „mai” en „odori” is echter niet precies te trekken.

Europeanen dansen hoofdzakelijk met hun voeten, om niet te zeggen met hun beenen, Japanners bewegen ook wel hun voeten, maar dansen voornamelijk met hun armen en handen, en hebben nóg een expressiemiddel: den waaier. Een van de oudste Japansche dansen is de Kagoera, die nog steeds, maar in ontfaarden vorm, wordt gedanst op het jaarlijksche festival in elken tempel. Deze dans is van den aard van een primitieve theatervertooning, half dans, half grappenmakerij, gedanst door de jonge mannen van de plaats, die dan maskers dragen en in bundels opzichtige kleeren gekleed zijn en rondraaien en elkaar vervolgen op het rhythmie van een trom en een fluit. De oorsprong van de Kagoera wordt geacht de dans te zijn waarmede in vóór-historische tijden de Zonnegodin Ameterasu (van wie de Mikado's heeten af te stammen) uit de grot werd gelokt, waarin zij zich verborgen had. De Goden zonden toen namelijk de godin Uzume uit om door haar dans de Zonnegodin uit de grot weg te lokken. De heilige dansen in Nara en Ise behooren tot deze categorie, maar de Ise Ondo, somtijds door reizigers vermeld, is een profane uitvinding.

De Bgu Odori, een populaire dans, die op zekere zomerdagen in heel provinciaal Japan werd gedanst, wordt geacht van Boeddhistischen oorsprong te zijn. De details er van verschillen in ieder dorp. In Kyoto, Tokio en andere groote steden vormen de dansmeisjes, geisha's, een klasse apart. Terwijl een of meer dezer meisjes dansen, spelen anderen op de „shamisea” en zingen het verhaal, want Japansche dansen vertolken meestal een verhaal (Javaansche ook zeer vaak); het

zijn geen leege figuren, Vandaar de intieme band, die er altijd in Japan (ook op Java) heeft bestaan tusschen tooneel en dans.

Zwervende acteurs dansen op straat meestal de Kappore en de Shishimai of Leeuwendans.

De allernieuwste van alle dansvormen in Japan zijn natuurlijk de uit Europa geïmporteerde.”

Uit de laatste alinea valt reeds op te merken, dat helaas ook in Japan niet alle dansen *kunst* is gebleven in den waren zin van het woord. Zelfs de volks-dans moet er, te oordeelen naar wat verleden week in Pulchri vertoond werd, sterk achteruitgaan. Omdat wij, als toeschouwers, ons voor hadden bereid op werkelijke danskunst, viel het geheel, na de pauze (vóór dien waren door den bekwamen dansleeraar *Ustremoio* alleen dansbewegingen vertoond, die véél beloofden) ons zéér tegen. Er lag in de meeste dansen iets kinderlijk-vermakelijks, waarvan de verheven zin ons ontging. Van de uitvoeringen *Kabuki*-theater (dans en tooneel zijn in het Oosten één) zijn ons véél schoonere, diepere herinneringen bijgebleven, ook wat de aankleding betreft. En bij vergelijking met de Javaansche dansen, zelfs de eenvoudige volksdans in de dessa's, staat hetgeen deze Japanners hier gaven, verre ten achter.

Ook Henri Borel, die er meer waardeering voor heeft, besluit zijn verslag met de opmerking:

„Het was en een leerrijke en een genotvolle avond. De vergelijking doet zich allicht op met den Javaanschen dans en dan moet erkend worden: de Javaansche klassieke dansen, zooals aan het hof van Solo en Djocja, zijn tóch strenger van stijl en van meer statige gespannen dramatische schoonheid.”

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De nationale eenheid in Br.-Indië.

De verschillen tusschen de volken in Europa zijn veel geringer dan die der volken in *Britsch-Indië*. Precies eender als Pan-Europa eene intellectuele schepping is en een gewenschte droom van enkelen, zoo is ook de Indische natie in *Britsch-Indië* slechts een droom en een wensch. In de nationale beweging wordt gevoel met bestaan verward. *Bestaan* is primair, *gevoel* secundair. *Nationaal bewustzijn* is een secundair verschijnsel; de daarop berustende beweging bewijst niets meer dan dat het gevoel sterk genoeg is, om zelfs daden te voorschijn te roepen. Om tot eene morphologie van zulke daden te komen, moet men eerst in de gelegenheid zijn, de oorzaken te beoordeelen van *de drijfveer van dit massaal gevoel*. In het geval van het *Britsch-Indisch nationaal bewustzijn* is dit, naar verhouding, gemakkelijk, meent het *Soer. Hbl.* (24 en 27/12 „Br.-Indië”, *Moh. Asad* te Lahore). Gelijk het voor het oogenblik aan den dag treedt, is het voornamelijk negatief. Het ontspringt niet aan het feit van een volksbestaan, doch aan het verzet tegen de, door de Indische volksstammen, als van een andere soort aangevoelde, vreemde heerschappij. Indien de Engelschen zich, als volk, blijvend in Indië gevestigd hadden, zooals verscheidene vreemde volken, die als veroveraars kwamen, in den loop der eeuwen hebben gedaan, dan waren zij heden ten dage een der vele golven in de Indische zee van rassen geweest, doch van eenig verzet tegen hen zou geen sprake hebben kunnen zijn. Aangezien zij echter uitsluitend als ambtenaren, als regeerders hier leven, doch elders wortelen, roept het gevoel, dat zij niet alleen door *een volk van ander ras*, doch ook door *een volk, dat blijvend vreemd staat tegenover het land*, benadeeld zouden worden, in de op zichzelf heterogene volken, welke echter op denzelfden bodem wonen, de illusie wakker, dat zij eene nationale eenheid zouden vormen. Mocht echter die vreemde heerschappij een einde nemen, dan zou ook die illusie in de lucht komen te hangen en het denkbeeld eener Indische natie zou waarschijnlijk weder verzinken in het niet. Aan den anderen kant zou het echter mogelijk kunnen zijn, dat langgekoesterde illusies in het leven der volken onder bepaalde omstandigheden wortel schieten en

zulk een kracht krijgen, dat het mogelijk zou worden, den afgrond tusschen gevoel en bestaan te overbruggen, en dan zou het mogelijk zijn, dat de Indische natie in Britsch-Indië, welke nu nog niet bestaat, op een dag aan den horizon der toekomstige geschiedenis zal komen.

Het *Soer. Hbl.* (27 t/m. 31/12) bevat Correspondenties uit het Buitenland van Villanus, De Vuure, Hugo Reynst e. a., *De Loc.* bevat artikelen over Oostersche- en Internationale vraagstukken o.a. van Dr. L. H. Grondijs (26/12, blz. 6 „Mandsjoes en Mongolen“; 2/1, blz. 29 „Japan“) en Prof. dr. C. Sn. H. (2/1, blz. 3 „De Hidjaaz in den Wereldoorlog“).

Vijftigjarig pensioen.

Het stellen van den vijftigjarigen leeftijd als eisch voor het verkrijgen van het normale pensioen in Ned.-Indië vormt thans ook in regeeringskringen een punt van overweging. Het gaat om eene bezuiniging van vele miljoenen guldens. Onder omstandigheden als in de door Engeland bestuurde tropische gebieden bestaan, zijn zeer snel op elkaar volgende buitenlandsche verloven en pensionneering na een betrekkelijk gering aantal dienstjaren noodzakelijk. In Egypte, Iraq, Palestina, de Soedan enz. ziet men hoe royaal Engeland deze opvatting in practijk brengt. Het gaat niet slechts om lichamelijke, doch ook om geestelijke belangen; voor personen in zeer verantwoordelijke functies acht men het noodig, dat zij zich tijdig weer geestelijk restaureeren in de eigen nationale sfeer, ter voorkoming van „*déformation professionnelle*“. Engelschen maken het zich in een kolonie niet behaaglijk; hun huis en inrichting, de gelegenheden voor amusement, de hotels... alles draagt het karakter van het zeer *temporaire*. Het is — n. h. o. van de *Java-Bode* (27/12, 3de bl. Z.) — in Ned.-Indië anders en in de laatste decennia is de toestand nog aanmerkelijk verbeterd. In woning, kleeding, voeding enz. zijn belangrijke veranderingen gekomen, waardoor de gezondheidstoestand en het mortaliteitscijfer veel gunstiger zijn geworden. Het leven is minder eentonig; vooral men drinkt minder alcohol in Indië. Het geestelijk leven kreeg meerdere facetten; men hoort hier goede muziek; zangers van naam komen naar Indië. Het geestelijk leven kan echter hier nimmer de diepte krijgen, welke het in Europa heeft, doch eene snelle ontvluchting van dit land op fysieke en psychische gronden is niet meer noodig. De diensttijd voor pensioen zou voor *new-comers* zeer goed met vijf jaren kunnen worden verlengd. In vele gevallen zit in vroege pensionneering een brok tragiek; het aantal dergenen, die dolgraag een jaar of vijf langer zouden dienen, is grooter dan menigene denkt. Trouwens, in de betrekkingen van meer belang ziet men den vijftigjarigen leeftijd bijna altijd overschreden. Het jaarlijks aan pensioenen betaalde bedrag is f 60 miljoen; een vermindering van het aantal jaren, waarin pensioen wordt genoten, met vijf, dus met 25 of 33 %, zou eene kolossale bezuiniging brengen. Eene verlenging van den diensttijd voor pensioen met vijf jaren is redelijk en geoorloofd; voor de Ned.-Indische schatkist zelfs verplicht, mits de maatregel slechts worde toegepast op nieuw te benoemen ambtenaren.

Situatie in Minangkabau.

De politieke deining, welke thans in *Minangkabau* ter Sumatra's Westkust zoo scherp waarneembaar is, staat uit den aard der zaak in contact met de op Java gevoerde actie. Menigmaal blijkt duidelijk, dat *Minangkabau* ideeën en uitingvormen van Java overneemt. Toch is er diepgaand verschil tusschen de actie op Java en die in *Minangkabau*. De politieke leiders op Java zijn beter geschoold voor dit werk en ontwikkelen veel meer tact; zij trekken, vooral in de groote bevolkingscentra, meer volk naar vergaderingen. In *Minangkabau* mist men die groote centra, en de actie krijgt dus een ander beeld, een gevaarlijker beeld! De agitators van Sumatra's Westkust gaan de dorpen in, bereiken alzoó meer het eigenlijke volk, waarmee zij steeds directe aanraking hebben. Zij ontwikkelen minder tact, doch veel meer *godsdienstig fanatisme*, en het dynamisch element in hen is veel grooter dan op Java. De politieke actie in *Minangkabau* heeft sterk religieuze tendenzen; zij richt zich zeer bepaald tegen de bestaande gezagsverhoudingen en demonstreert haar anti-Westersch karakter. Ter Sumatra's Westkust werken: de P. M. I., „Sumatra-Thawalib“, Moehammaddyah, de Dinjah-schooltjes, de P. S. I. I. enz. Zeer bekende leidende figuren, met grooten invloed op hun omgeving, zijn: Sech Parabeh, Sech Djao, Sech Tjandoeng en eenige anderen. Vrijwel alle leiders zijn personen met een politiek verleden; zij speelden ook in de vroegere actie, die tot zoo ernstige explosie voerde, eene rol. In hun optreden ligt eene vaste lijn; zij bewegen zich voortdurend met sterke overtuiging in eene richting, welke — volgens het *Soer. Hbl.* (29/12, 3de bl. Z.) — gevaarlijk wordt, als men niet tijdig ingrijpt. De

geheele actie staat op nationaal-religieus niveau; men kan van eene lokale actie niet meer spreken. De leiders worden gedreven door onbestemde gevoelens van onwil jegens het vreemde Gezag, door eene in fanatisme gedrenkte „*Abneigung*“ tegen Westersche overheidsbemoeienis. De in stilte werkende krachten worden — zooals dit immer in het Oosten is — geheel beheerscht door de idee: dat alle kwaad voortspuit uit het vreemde Gezag, en met de uitschakeling daarvan dus een zóó duidelijke en aangename afdoening wordt gegeven aan alle problemen en zorgen, dat men zich daarna over niets meer het hoofd behoeft te breken. Deze visie op de verhouding, en op de mogelijkheid eener wijziging daarvan, bevat sterke algemeen Aziatische elementen. Zij wordt geboren, althans gevoed en geprikkeld, door de gebeurtenissen in Europa, welke met hare geweldige mislukkingen op economisch, financieel en politiek gebied zeker zeer schadelijk zijn voor het Westersch prestige. De idee der superioriteit van het Westen wordt — helaas — voornamelijk door het Westen zelve afgebroken. De actie wordt met onverminderde kracht voortgezet, met toespitsing der doelstelling: het verkrijgen der onafhankelijkheid in korten tijd. Het moment voor *ingrijpen der Overheid* schijnt nog niet gekomen, doch teekent zich in de naaste toekomst reeds vrij duidelijk af. Een eventueel ingrijpen zal zich kunnen bepalen tot een optreden tegen de voornaamste leidende figuren; het zal sterken indruk maken, en vooral: het *ordelievend deel der bevolking* in *Minangkabau* zal het een steun in den rug geven. De houding dezer groep wordt vooral bepaald door de houding, welke door ons Gouvernement wordt aangenomen. Zoodra dit blijk geeft van den vasten wil baas te blijven, en dien wil demonstreert op eene voor een Oostersch volk begrijpelijke wijze, zal de ordelievende groep zich eenigszins kunnen en willen doen gelden. Anders valt op haar niet te rekenen; naarmate de huidige actie voortduurt, zal zij geleidelijk kleiner worden. Er zijn enkele symptomen, die aantoonen, dat deze groep nog van zich af kan bijten. Zoo werden overal in *Minangkabau* protestvergaderingen tegen de *Ordonnantie op de Wilde Scholen* gehouden, behalve in een tweetal plaatsen, waar de hoofden zich er tegen verklaarden en de vergadering dan ook niet doorging. Tot dusver heeft men in *Minangkabau* de situatie nog in de hand. Ook optimisten houden echter geen rekening met de waarschijnlijkheid van een gunstigen ommekeer in den toestand ter Sum. Westkust... tenzij de Regeering niet te lang wachtte met de uitvoering van maatregelen, waarover nauwelijks verschil van meening kan bestaan.

Wij verwijzen naar *De Sum. Post* (3/1 „De beroering om de Wilde Scholen“; 4/1 „De Inlandsche beweging in 1932“, N. v. d. D.) en de *Java-Bode* (28/12 „Verzet en non-coöperatie?“ betr. Boedi Oetomo).

Over valsche munt en valsche munters.

De steeds toenemende circulatie van valsche munt in Ned.-Indië heeft er toe geleid, dat een, rechtstreeks onder den Procureur Generaal staand bureau tot bestrijding van valsche munterij in het leven geroepen is, aan het hoofd waarvan een expert gesteld is, die daartoe speciaal uit Holland ontboden is. De kosten die aan deze, naar men zegt uitstekend functionerende afdeling verbonden zijn, worden gezamenlijk door het Gouvernement en de Javasche Bank gedragen, waaruit wel blijkt dat beider belangen in deze hand aan hand gaan. Niettegenstaande dit alles neemt de hoeveelheid valsche munt hand over hand toe. Stort men bij de Javasche Bank een valschen rijksdaalder, dan wordt deze onherroepelijk vernietigd en de politie gewaarschuwd. Oorspronkelijk schreven de bepalingen voor, dat alle valsche munt, die aan 's lands Kassen aangeboden werd, vernietigd diende te worden op de wijze, zooals thans nog bij de Javasche Bank geschiedt. Later werd vastgesteld, dat wanneer het moeilijk te onderkennen namaken betrof, de betrokken ambtenaren niet aansprakelijk zouden worden gesteld. Hiermede was het hek van den dam: de waakzaamheid verslapt en tenslotte kan thans gezegd worden, dat namaken, op het eerste gezicht te herkennen, door de Generale Thesaurie tenvolle aan de Kashouders worden vergoed. Het *Soer. Hbl.* (29/12, 2de bl. J. G. B.) zijn gevallen bekend, dat de Kassen van zulke ambtenaren voor 10 tot 15 % uit valsche geld bestonden! En met deze zelfde kwaal is men thans bezig den handel te infecteeren! Zoolang door het Gouvernement geen afdoende maatregelen genomen worden om in dezen hoogst bedenkelijken toestand verbetering te brengen, zullen de valsche muntersbedrijven als paddenstoelen uit den grond rijzen, want de valsche munterij wordt door het Gouvernement bevorderd! De onvoldoende bestrijding van den *smokkelhandel in de Buitengewesten* heeft den import van valsche geld uit China op haar geweten. In de Westerafdeling van Borneo werd jaarlijks voor meer dan f 100.000 aan accijns op sigarettenspapier ontdoken; uit Pontianak werden zelfs groote

hoeveelheden gesmokkeld sigarettenspapier naar Java gezonden. Waar in Ned.-Indië — vraagt het *Soer. Hbl.* ten slotte — vindt men een gewest, waar intenser verkeer met China bestaat, waar levendiger smokkelhandel gedreven wordt dan in West-Borneo en waar men tenslotte met den vinger Chineezzen kan aanwijzen, die in het groot valsche munt verspreid hebben? Men zal goed doen den Chef van het Bureau tot bestrijding van valsche munterij eens naar Pontianak te zenden.

Eigen Land vóór!

De Regeering heeft onlangs aan de besturen der locale ressorten laten weten, dat zij het op prijs zou stellen, wanneer deze meer dan tot dusver aandacht schonken aan een *product van Indischen bodem: Boeton-asfalt*. Men moet — n. h. i. van het *Bat. Nwsbl.* (29/12, R.) — deze zwakke poging tot bescherming van een Indisch belang, in het groot zien. Overal ter wereld zijn maatregelen genomen ter bescherming van het product van eigen bodem. Het zou dwaasheid zijn te meenen, dat Indië zich op den duur daaraan zou kunnen onttrekken. Men houde wél in het oog, dat het hier niet gaat om de bescherming van eenig *Nederlandsch* belang — zooals in het geval van den textielinvoer — tegen goedkoope buitenlandsche concurrentie, die ten goede komt aan den Indischen consument, doch om een Indisch bedrijf zijn kans te geven tegenover buitenlandschen (*niet-Nederlandschen*) invoer. Boeton-asfalt („*Boetonic*“) is niet duurder, vergelijkenderwijs dan het invoerproduct, en als eenig practisch bezwaar is aan te voeren, dat het wat lastiger te verwerken is. Daarmee is alles gezegd, wat er ten nadeele van Boetonic te zeggen is. Daartegenover staat hetgeen in de regeeringscirculaire werd medegedeeld: dat Boetonic is een product van Indischen bodem, waarvan de schatkist rechtstreeks voordeel trekt door de uitkeering van een bepaald bedrag per ton door de Boeton-maatschappij, waarvan de kostprijs voor een aanzienlijk bedrag per ton aan *Indisch* arbeidsloon bevat, dat door *Indische* transportmaatschappijen naar de plaats van bestemming wordt gevoerd. Men bedenke wel, dat de Boeton-maatschappij geen concessie heeft, doch landsbezit aan natuurlijke asfalt in aannemingscontract verwerkt. Uit den aard der zaak ontsnappen deze overwegingen meestal aan de gebruikers; zij hebben de neiging, te blijven bij hetgeen zij tot dusver gebruiken en dat goed voldeed. In 1930 ging voor f 3 miljoen het land uit en in 1931 nog f 1.8 miljoen ten behoeve van de aanschaffing van asfalt, een product, dat Indië zelf in ruime mate voortbrengt. Er zou reden zijn te overwegen of niet de import zou moeten worden belemmerd, ter bescherming van de eigen industrie. Nochtans is de Regeering niet zoover gegaan; zij heeft zich beperkt tot een beroep op de voornaamste asfaltverbruikers. Moge de locale ressorten aan deze uitnodiging gevolg geven en aldus een groot algemeen belang tot zijn recht doen komen. Eigen Land vóór!

Het *Soer. Hbl.* (30/12, 2de bl.) wekt eveneens op tot „*Steun aan het Indische bedrijf*“, op Boeton.

Gezags-vernederung.

Z. betoogt in de *Java-Bode* (31/12) dat de jongste algemeene vergadering van het N. I. O. G. te Batavia aangetoond heeft dat het noodzakelijk is, maatregelen te nemen tegen de steeds verder gaande gezagsaantasting, welke door of namens die vereniging van onderwijzers wordt gevoerd. De grenzen van het toelaatbare zijn z.i. verre overschreden. Ieder die in Indië leeft en werkt, is verplicht rekening te houden met mentaliteit en opvattingen van andere bevolkingsgroepen; *bandeloosheid in uiting van eigen opvattingen* voert in Indië tot hoogst ongewenschte gevolgen. Bandeloosheid van de ergste soort is in genoemde vergadering ruimschoots gedemonstreerd. Het is uitgesloten dat taal, als in de N. I. O. G.-vergadering rondgeblazen, in eene kolonie met zoo gemengde bevolking als de onze, mag worden getolereerd. Het publiek heeft er recht op dat het Gezag zich weet te doen respecteeren; alleen een Gezag, dat zich weet te doen respecteeren, verdient achting en sympathie van de samenleving!

De *Sum. Post* (6/1) schrijft over „De N. I. O. G.-ellende“.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De crisis in de rietsuiker.

Over dit onderwerp, onder gelijknamigen titel, geeft het te Solo verschijnende blad *Timboel* van December 1932 de ondervolgende beschouwing:

„Na de tin-, rubber- en theecrisis, is in dit jaar de crisis in de suiker in sterke mate op den voorgrond getreden, in zoo sterke mate zelfs dat ze op het oogblik alle andere vraagstukken overstemt.

Geen wonder, want er is geen enkele bron van inkomsten waarmee het wel en wee van Indië zoo nauw verbonden is. Vele miljoenen Indonesiërs zijn in den loop der laatste decennien met hun bestaan zoodanig

aan dezen tak van landbouw en industrie vastgeke- tend, dat, althans momenteel, met het welvaren van de suiker ook het hune staat of valt. Weliswaar wordt jaarlijks slechts een betrekkelijk klein percentage der sawahgronden met suikerriet beplant, maar, behalve dat het gewas anderhalf jaar te velde staat en dit percentage dus met anderhalf te vermenigvuldigen is, wordt door de toegepaste vruchtwisseling een nog viermaal grootere oppervlakte door het areaal der industrie in beslag genomen en praktisch beheerscht, zoowel door plantregelingen en waterverdeling als door het gebruik van arbeidskrachten en grondhuur- contracten. Bovendien kan de suikerrietcultuur, op de wijze waarop ze door de Europeesche maatschappijen gedreven wordt, slechts onder gunstige omstandighe- den van bevoeding en terrejngesteldheid hloeien en heeft zij zich dientengevolge, met de haar ten dienste staande middelen, praktisch meester gemaakt van bijna alle superieure streken van Java. Waar Java het eiland is waar de groote economische moeilijkheden voor Indië zich concentreeren, springt het groote be- lang dat de wederwaardigheden dezer cultuur voor de inheemsche miljoenenbevolking hebben, onmiddellijk in het oog. Daarnaast is de groote bloei waartoe deze cultuur is kunnen geraken, voor een zeer belangrijk deel te danken aan de lage kosten van het gebruik der inheemsche gronden en inheemsche arbeidskrachten en heeft de bevolking daarom niet alleen een zeer groot en zwaarwegend belang bij deze cultuur, maar een even groot recht op een krachtige en doeltreffende verzorging van dat belang. Waar de tegenwoordige crisis geschapen is door factoren die geheel buiten de bemoeienis der bevolking zijn omgegaan, is het Regeeringsplicht haar met alle kracht tegen de gevolgen der crisis te beschermen.

Wat zijn in werkelijkheid de hoofdoorzaken der crisis in de Java-suikerindustrie?

In de suikerbehoefte der wereld wordt voorzien door twee groote culturen: de bietsuiker en de rietsuiker. De eerste is gebonden aan de koele luchtstreken van Europa en Noord-Amerika, de tweede aan het tropisch klimaat van Zuidelijk Azië en Midden-Amerika. De kracht van de rietsuikercultuur berust voornamelijk op de zoeven genoemde lage grondhuurprijzen en werkloonen, die in het bijzonder op Java lager zijn dan ergens ter wereld. De beteekenis der bietsuiker ligt voornamelijk in de werkverschaffing en in hare bijpro- ducten, zij wordt daarom door de Europeesche regeer- ingskrachtig gesteund door middel van protectionis- tische maatregelen. Gedurende den wereldoorlog had- den de Europeesche staten voor hunne bevolking an- der emplooi, zoodat de bietsuiker tijdelijk in den steek gelaten werd. Hiervan maakte de Javasuikerindustrie gebruik van door toentertijd en ook nog na den oorlog, krachtig verder te gaan met uitbreiding van den aan- plant en het aanbrengen van verdere technische mid- delen ter verhooging der productie, zonder rekening te houden met de economische gevolgen die deze voort- durende verhooging der rietsuikerproductie na zich moest slepen en ten eenenmale veronachtzamende de onvermijdelijke wederopleving der bietsuiker zoodra de toestanden in Europa weer normaal zouden worden. Het is het groote tekort zoowel van de Javasuikerindus- trie zelve als van de Nederlandsch-Indische Regeer- ing, dat de momenteelte winsten hen verblind hebben voor de gevolgen die deze roekelooze en praktisch haast ongebreidelde uitbreiding der suikerproductie na zich moest slepen.

Dit het kernpunt der huidige crisis in de rietsuiker- cultuur, waarvan de miljoenenbevolking van Java nu de geweldige dreiging ondervindt, een crisis die samenvalt met en in hooge mate versterkt wordt door de algemeene crisis in bijna alle bronnen van inkomsten. Op dit kernpunt dient in de rietsuiker- crisis alle aandacht geconcentreerd. Even weinig als gedurende de zoeven genoemde abnormale uitbrei- dingsperiode, schijnt echter de Regeering ook nu nog de boven ontwikkelde gezichtpunten in beschouwing genomen te hebben. De ingediende Regeeringsvoor- stellen houden zich vrijwel uitsluitend bezig met het regelen der oogenblikkelijke belangen der uitheemsche ondernemers. De Regeering wijdt alleen haar aandacht aan het oogenblikkelijke handelsprobleem, in stede van aan het groote vraagstuk der overproductie en de daar- mede samenhangende noodzakelijke agrarische struc- tuur veranderingen: het terugbrengen van de suiker- productie tot hare normale proporties, de bestudeering en bevordering van den afzet naar hare „natuurlijke“ markten: Hindoestan, China en de bevolking van Indo- nesie zelve en den afzet van exportgewassen der in- heemsche bevolking.

In het onderhavige Regeeringsvoorstel is van dit alles geen woord te vinden. Integendeel, wordt de na- druk gelegd op „het vertrouwen dat ook in de toekomst omtrent“ de uitgestrektheid van „den aanplant over- eenstemming zal worden bereikt“, wegens het contact

dat reeds sinds jaar en dag tusschen de Regeerings- organen en de suikercultuur bestaat“, waarbij uitdruk- kelijk wordt opgemerkt dat „het opleggen van dwang tot planten niet is beoogd“, als zijnde „volkomen on- doeltreffend“. Alles blijft dus bij het oude. Zelfs van een eerste bescherming der momenteelte bevolkingsbe- langten is geen sprake. Welke „waarborgen“ gelegen zijn in de fraze „de belangen, betrokken bij de zoo regelmatig mogelijke voortzetting van den aanplant, worden naar behooren behartigd“, is ons ten eenen male een raadsel. De Regeering laat hier de goede ge- legenheid om tegenover haar steun aan de radelooze en hopeloos in zichzelf verdeelde suiker den eisch te stellen de diepgaande momenteelte volksbelangen ook te behartigen, ongebruikt voorbijgaan onder het motto dat dit „volkomen ondoeltreffend“ zou zijn. Voor de Europeesche geëmployeerden wordt althans nog een crisis-fonds in elkaar gezet, de inheemschen krijgen slechts... een fraze!

Maar dit alles, hoe wenschelijk en noodig (ook voor de rust en veiligheid der Europeanen), is nog niet an- ders dan lapwerk, een noodmaatregel voor het oogen- blik. Veel belangrijker is een behoorlijke *welvaarts- politiek*. Naast hetgeen de Regeering hier ter wille der Europeesche ondernemers doet, dienen vier maatregel- en te worden aangenomen, n.l. twee noodmaatregelen en twee maatregelen van welvaarts-politiek.

De noodige noodmaatregelen zijn: 1e de eisch aan die ondernemers die daartoe het best in staat zijn en onder rekeninghouding met de economische toestan- den der verschillende suikerstreken, om een voldoende minimum-aanplant in den grond te brengen om te sterke aantasting van den economischen toestand te voorkomen, 2e uitbreiding van het suiker-crisisfonds tot het vaste inheemsche werkvolk.

De noodige welvaartmaatregelen zijn: 2e. wijziging der grondhuurordonnantie door het vaststellen van betere waarborgen voor de verhuurders, van minimum- prijzen bij eenjarige contracten en aanpassing der minimum-huurprijzen aan den landrente-aanslag, 2e. krachtige bevordering van den inheemschen land- bouw, in het bijzonder van exportgewassen, op gron- den die door de suikerrietcultuur worden verlaten, aanstelling van adjunct-landbouwconsulenten en -handelsconsulenten in die streken en beschikbaar- stelling van flinke werkvondsen op de begroting van 1934.

Daarnaast overwege de Regeering en ook de suiker- industrie zelve eens ernstig of de sterke verlaging der rietsuikerprijzen, die stellig voor het grootste deel van blijvend aard zal zijn, niet wijzen in de richting van het omzetten van het tot nu toe door beiden sterk be- voorrechte systeem van ondernemers-rietsuiker in een opkoopstelsel, waarbij de bevolking de cultuur drijft en de ondernemers de industrie, evenals bij de Besoekische tabakscultuur en de bevolkingsthecul- tuur. Het gaat toch onder de tegenwoordige omstan- digheden niet om veel produceeren, maar om goedkoop fabricceeren; extensieveering van den rietbouw is onder die omstandigheden aangewezen, dat is het middel om nog winsten te behalen, waar nu voor beide groep- en nog slechts verlies en ontwrichting te boeken of te verwachten is."

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Het- zelfde geldt voor uitgever, die hun boeken in dit over- zicht wenschen vermeld te zien.

De Avondpost. Onze Overzeesche Gewesten.

van 20 Januari: Overheidsperoneel. De positie der ambtenaren. (Het was een onzer Gouverneurs- Generaal, die, eenige jaren geleden de woorden bezigde: „Indië kan steeds krachtige, blijmoedige werkers gebruiken“.

Deze Excellentie kon en mocht dat toen zeg- gen, omdat in die dagen Indië gebrek aan goede werkkrachten had. Die, welke er waren, och, zij waren blijmoedig genoeg. Een enkele categorie, die steeds geklaagd heeft en ook nu zeker het moppe- ren niet nalaat, uitgenomen. Krachtig, hard ge- werkt, is er over 't algemeen in Indië altijd.

De bordjes zijn sedert verhangen.

Nog steeds heeft Indië behoefte aan krachtige, blijmoedige werkers, aan ambtenaren, die met op- gewektheid hun vaak moeilijke plichten vervullen. In stede echter van de blijmoedigheid, is somber- heid en wanhoop in de plaats getreden; het zijn nog steeds harde werkers, daarginds, maar de blij- moedigheid is zeer ver te zoeken. En... er zijn werkkrachten te veel.

Wij hopen, zegt de schrijver, en vertrouwen, dat

Behangerij - Stoffeerdert
en Beddenmakerij
- Complete Meubilerij -
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553576
5186

de Regeering zeer spoedig een middel zal vinden, om de positie der militaire landsdienaren en van de politie te verbeteren. Zoo ergens, dan heeft zij in deze takken van dienst blijmoedige werkers noodig, wil Zij zelve krachtig overeind blijven staan.)

27 Januari: Lepra-bestrijding. Is lepra te ge- nezen? (De arts Denis Mulder meende indertijd een gunstig werkende bestralingsmethode te hebben gevonden. De heer dr. J. B. Sitanala, arts aan het leprozengesticht Plantoengan aan Java's Noord- kust, heeft kort geleden in het Soer. Hbl. ver- klaard, dat lepra in een beginstadium absoluut te genezen zou zijn.

Maar... blijkt inderdaad, dat de heer Sitanala het middel heeft gevonden om lepra in begin- stadium absoluut te genezen; en de heer Mulder in staat is, genezing of zelfs maar gedeeltelijke genezing te brengen met zijn therapie in gevalleu van ernstigen aard, dan mag geen opoffering te groot, geen moeite te veel zijn om de lijdende menschheid te helpen en een einde te maken, zooveel mogelijk, aan de gevolgen van deze vrees- lijke ziekte.

Er valt hier voor en door Ned.-Indië — en de West — met behulp van Nederland werk te doen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 26 van 24 Dec.: Rubberproductie-mogelijk- heden. (De bekwame deskundige dr. Grantham heeft vruchtdragende wetenschappelijke arbeid verricht ten bate van de United States Rubber Plantations — uiteengezet in de Rubber India World van 1927 — waardoor reeds verdubbeling van de pro- ductie verkregen werd, n.l. van 450 pond tot 900 zelfs 1000 pond per acre. Hieruit blijkt, dat de wetenschappelijke steun van de proefstationmannen zijn groote waarde voor de praktijk ten volle heeft bewezen.) — Het enten van koffie door C. R. Muller. (Regelen geput uit praktische ondervinding ter voor- lichting van den planter.) — Akar toeba. (Een in- sectenverdelgend middel uit de Derris elliptica; af- zetmogelijkheden, handel en cultuur worden bespro- ken.) — Bezwaveling van tabaksgronden. (Het- geen niet onschuldig is.) — Kunstrubber. (verbete- ringsmethode. De I. G. Farbenindustrie A.G. Frank- fort a.d. Main heeft gevonden, dat roet bijzonder geschikt is om de kwaliteit van kunstmatige rubber- achtige massa's te verbeteren.)

La Quinzaine Coloniale

No. 632 van 25 Januari: Section de la Guyane. (Een verslag van de vergadering van 19 December wordt gegeven naar aanleiding van de studiereis van den Insp. Generaal van Openbare Werken van het depart. van koloniën Maitre-Devallon en de heeren Rieus en Delaitre.)

Economisch Weekblad voor Ned.-Indië

No. 24 van 16 Dec.: De werkloosheid in Ned.- Indië gedurende het eerste halfjaar van 1932. (Een statistiek wordt gegeven van de bij de (in de eerste helft van 1932 ingeburgerde) arbeidsbeurzen ingeschreven werkloozen.)

No. 25 van 23 Dec.: Teakhout in Siam, door A. J. Warta (met 8 fraaie afbeeldingen. — Oogst- en aanplant der voornaamste Inlandsche landbouw- producten op Java en Madoera in Nov. 1932. — De internationale tinrestrictie, door J. H. van Ket- wich. (Overzicht van de totstandkoming en de wer- king. Tot de overeenkomst der deelnemende regeer- ings, trad ook Nederlandsch-Indië toe.)

Essener Allgemeine Zeitung

Van 7 Januari bevat een brief uit Padang, ge- schreven eind December over Japan in Java en de geduchte mededinging van Japan. Daarin lezen wij o.a. dat Europeanen zich zelfs met Japansche stoomschepen van Batavia naar Soerabaia laten brengen, langs een omweg, die acht maal langer duurde om de dure K.P.M.-vracht te ontgaan. Of zulks waar is geweest, eischt bevestiging.)

Het Indies Onderwijs

van 30 Januari no 8, is vanzelf grootendeels aan de zaak Reens en Vryburg gewijd, waarover wij niet in bijzonderheden kunnen treden. — In-

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeer voordeelige prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleding voor Heeren,
Dames en Kinderen

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG 5369

W. J. STOKVIS

Kon. Fabriek van Metaalwerken 5370

Heerengracht 9 - Den Haag

SANITAIR

VERLICHTING

VERWARMING

Grootste sortering

Laagste prijzen

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten 5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Wolvenanciers Telefoon 112523 - Giro No. 31010

A. M. v. EMBDEN & Co.

SPIJ 24 - DEN HAAG

IJZERWAREN

GEREEDSCHAPSKISTEN

EMAILLE GOEDEREN

5374

Glazenwasscherij -- Schoonmaak van huizen

— VRAAGT TARIEVEN —

Stichting „NAZORG”, Den Haag

Kantoor: Zomerweg 139 — Tel. 118436

Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338

Tel. 392179

5391

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.

Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

5373

CENTRALE VERWARMING GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKINRICHTING

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 113540

5373

UW ZEGELRING

graveeren we voor f 4.50 met een
sierlijk cachet-monogram in den steen

J. v. WILLIGEN & ZONEN

HOEK PIET HEIN—ZOUTMANSTRAAT

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. TEL. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEK. TEL. 333128

5382

? **Dit zijn Uwe adressen!!!**

Indianisatie en Krisis. II (Waarvan onder andere dit bezwaar wordt medegedeeld, dat indianisatie van het onderwijs de indianisatie van alle andere betrekkingen bij overheid of particuliere lichamen onmogelijk maakt).

De Indische Post

van 24 Dec. no. 52: Onze Meening, door F. (Nog zeven. Dat bedoelt, volgens het Bat. Nieuwsblad, de verdere korting van 7 pct. boven de 10 pct. op de salarissen der ambtenaren. Als maatregel, met andere bezuinigingsmaatregelen, meent F. aanvaardbaar is zij dit echter geenszins, nu vrijwel elke andere bezuiniging uitblijft en het bezuinigingsbeleid der regering zich in hoofdzaak tot de ambtenaarssalarissen bepaalt. Zij is daarom niet aanvaardbaar. De ambtenaren *alleen* mogen de dupe niet worden.)

Nederlandsch Indië, Oud en Nieuw

Februari: Dit nummer is wederom keurig en met smaak verzorgd. Het opent met een artikel van W. L. Utermark. The Royal Society „Colonial Institute” at Amsterdam met fraaie afbeeldingen. A Javanese Gem. in Limestone, door dr. W. F. Stutterheim. (Fragment van een tempel Chandi Polangan bij Saragedoog). — Nog eens de droom van den heer Nieuwenkamp, door drs. R. I. Mellem. — Oud Banten en zijn monumenten, door V. I. van de Wall (slot). — Am See von Sentani, door Paul Wirz. II (Nederlandsch Nieuw Guinee) — Johan van Oldenbarnevelt (1547—1619), door dr. M. G. de Boer met talrijke afbeeldingen van den staatsman, zijn wapen, een oude Oostindiëvaarder en de tegenwoordige stoomer met den naam J. v. Oldenbarnevelt.

Nederlandsch Indië

Afl. 8 van 15 December: Een Indisch Veenhuizen. (Welker oprichting wordt aanbevolen in de huidige moeilijke omstandigheden en daarvoor een loterij van 250.000 bepleit en de sympathie der regering gevraagd.) — Werkloozenzorg II, door T. (Een bezoek wordt gebracht aan het Tehuis van het Steun-Comité te Batavia, waarover de bekende dr. Ledebor het beheer voert.) — Versobering. Het juiste middel ter bestrijding van de crisis, door B. Buitendijk.

De Rijkseenheid

No. 18 van 1 Februari: Interkoloniale samenwerking. V. Slot. (De antithese in de hand gewerkt door te groote vrijheid van drukpers onder koloniale volken. Noodzakelijkheid van beteugeling van excessen en van methodische, rationeele neutralisatie van de onvermijdelijke nadeelen dier pers. Door veelzijdigen interkolonialen uitruil van opgedane ervaringen en geleerde lessen, moet, onafhankelijk van nationaliteit gestreefd worden naar de beste en snelste oplossing van de vele gemeenschappelijke koloniale problemen.) — Mededeelingen van de Vereeniging Indië—Nederland. Indische Financiën. (Herinnerd wordt aan de redevoeringen van Gerritzen, 's Jacob, Ligthart, e.a., die klonken als die van roependen in de woestijn. De ambtenarenstand zal moeten worden ingekrompen, de dure decentralisatie beperkt, het geheele Regeeringsapparaat veel goedkooper moeten werken; men moet streven naar een veel lager levensniveau, enz.)

Spoor- en Tramwegen

No. 3 van 31 Januari: D. heer H. H. Fronczek besluit zijn artikel over: Nieuwe Electriche Installatie te Kertosono (Oost-Java).

Stemmen des tijds.

Januari: Het Nederlandsch Indisch Drama, door dr. P. A. Diepenhorst. (in sommige Engelsche bladen staan stukken met het opschrift „Het drama van Ottawa”, dat is, dat vooraanstaande leden van het Nationaal Kabinet de besluiten van Ottawa zoozeer in strijd achten met hun onafhankelijkheidsbeginsel, dat zij zich tot aftreden genoodzaakt voelden. Het N.-I. drama is de zware zorgen ter zake van het economisch verkeer met zijn overzeesch gebied. Die zorgen dreigen het land het verlies van zijn nationale welvaart te kosten, en dat is nog erger. Het artikel is in hoofdzaak een pleidooi voor een of anderen handelspolitieken band tusschen Nederland en Indië. De schrijver erkent echter wel de zeer groote moeilijkheden, die daarmee verbonden zijn.)

De vrouw en haar huis

Januari: De arbeidende vrouw op Java, door P. de Kat Angelino. (De werkende vrouw, zwoegende ver van huis en hof trekkende Javaansche vrouw,

de vrouwelijke koelie. Veel is er in N.-I. ter bescherming van de arbeidende vrouw niet gedaan. De arbeid in de inheemsche bedrijven moet zeer schadelijk zijn door de ongezonde omgeving, zoowel in de tabaksindustrie als in de theetuinen. Eenige afbeeldingen van Javaansche batiksters van goeden huize op Java zijn bij het artikel opgenomen).

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Annalen van onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Februari: Het eilandje Geser, door W. E. Cappers (Geser of Gisser, het voorname van de Ceramlaetgroep).

Annalen der Sint Joseph's Congregatie van Mill Hill. Februari: Het begin van de Mill Hill Missie in Borneo. Memoires van Father Aloysius Goossens.

Ons Zendingsblad. Februari: Van een stier die wegliep. II Slot, door J. C. Boon—Ketel. — De kindertehuizen der Evangelische Broedergemeente in Suriname.

Pro Leproos. Januari: 1ste jaargang no. 1. Dit periodiek voor het eerst verschenen, wordt uitgegeven door de Vereeniging ter verbetering v.h. lot der Leproos. Het tracht belangstelling voor de ongelukkigen te wekken en geeft tal van bijzonderheden over de bestrijding.

Suriname

Salariskorting.

Oudejaarsdag bracht de Surinaamsche ambtenaren geen aangename verrassing. De Gouverneur nam dien dag toch een besluit om de salariskorting — ingevolge het rapport Brons — toe te passen, waarbij de extra korting voor ongehuwden, overgenomen uit het rapport Welter, onverminderd gehandhaafd werd. Deze werd, zooals men weet, in Nederland tot 1% teruggebracht, waaraan het groote verzet niet vreemd is geweest. Ofschoon ook in Suriname de landsdienaren hun stemmen tegen velerlei onbillijkheden hebben doen hooren, bleek het een zwakke poging. Na de Vereeniging van bureau-ambtenaren heeft ook het Surinaamsch Onderwijzers Genootschap zich tegen het rapport Brons verzet, een dag voordat de beschikking van den gouverneur uitkwam. De korting voor onge-

huwden of degenen die nimmer gehuwd zijn geweest, van 7 tot 11 % naar mate de bezoldiging van f 500 tot f 12000 bedraagt. Zij werkt dus olopend. Onder f 500 bezoldiging wordt niet gekort en de na de korting zal men niet minder dan f 500 ontvangen. Onder de in salaris gekorten zijn de onderwijzers bij het bijzonder onderwijs en de geestelijken begrepen.

Surinaamsch Werklozen Strijd Comité.

De werklozen beginnen strijdlustig te worden in de West. Immers den 15den December is een comité opgericht welks naam wij hierboven vermelden. Voorzitter is de heer Doedel. Die naam is ons bekend uit de relletjes van vorig jaar. Men heeft het voornemen een eigen blad uit te geven. Van hun programma willen wij hier een en ander vermelden:

I. Steun van Gouvernementswege aan settlers voor uitoefening van de vruchtencultuur.

II. Voortzetting van den steun aan Goudelvers.

III. Stopzetting van elke Immigratie en Emigratie gedurende de tegenwoordige Crisis.

IV. Invoering van eene verplichte Handelsvergunning voor Vreemdelingen en voor zoover noodig beperking van bestaande vergunning aan deze categorie.

V. Ondernemen van Productieve werken, verbeteren van de vestigingsplaatsen der kleine landbouw(ers) (irrigatie) en bevordering van den bouw van betere woningen voor arbeiders in de nabijheid der stad.

VI. Steun aan Middenstandsbedrijven en bescherming van de eigen locale industrie tegen buitenlandse concurrentie (ongewenschte graad).

Vele punten zijn goed bedoeld en het geheel draagt een sterk protectionistisch, nationaal karakter. Er is een bestuurslid voor middenstandsbedrijven, een voor mijnbouwzaken en een voor landbouwzaken.

Onderwijs.

Ook in Suriname heeft de Vereenvoudigde spelling belangstelling. Vele jaren is de heer Julius W. Labato, een bekend onderwijsman die tal van schoolboekjes geschreven heeft, vertegenwoordiger van de Nederlandsche vereeniging geweest. Deze onvolprezen propagandist is thans vervangen door den heer Walther de Hart, onderwijzer in Paramaribo. Wij lezen voorts, dat de heer Sno na een kort verblijf van enkele maanden de acte Middelbaar wiskunde M. O. heeft behaald in Nederland en bij zijn terugkeer in Suriname gehuldigd is. Het behaalde succes gaf Sno zeker op hulde aanspraak, te meer waar voor hem alle drie Surinaamsche onderwijzers die voor hem deze acte behaalden een of meer keeren worden afgewezen.

Zoo heeft het onderwijs en de opleiding tot onderwijzer in Suriname de vruchten kunnen plukken van goede leiding in de jaren die achter ons liggen.

Melasse.

Vermoedelijk weten onze lezers wel wat melasse is. Bij de suikerfabricage wordt in Suriname vacuumpan suiker 1ste en 2de product verkregen, die na verkoop van de plaatselijke behoefte van een 1800 ton, voornamelijk naar New-York gaat. Het 3de en 4de product is de stroopsuiker of melasse. Een gedeelte daarvan wordt tot rum gegist. Van de melasse werd voorheen door bijvoeging van de fijne bagasse of tras een product vervaardigd, dat dat onder den naam molascuit in den handel werd gebracht als veevoeder.

Tegenwoordig heeft er een groote uitvoer van melasse plaats naar het buitenland. Zoo lezen wij dat er op 27 December een hoeveelheid van 212.111 liter werd uitgevoerd en den 1sten Januari nogmaals 417.042 liter. In een week een hoeveelheid van ruim 500.000 liter, terwijl er in het geheele jaar 1931 slechts een productie was van 3.333.850 en in 1930 van 3.619.363 l. Wij weten niet of de malaise aan die verhoogde uitvoer schuldig is en denken aan den banketbakker in den Briel, die in zijn uitstalling de reclame plaatste: Melasse!! Toch koek bij de koffie!! Het koekebakkersraadsel was niet ver te zoeken. Het was in den Malaisietijd. (Zie Neerlandia, Jan. 1932.)

Goudindustrie.

Dat de goudindustrie in Suriname opleeft, hebben wij in de rijke vondst ten vorige jaar kunnen zien (zie het K. W. van 14 Juli 1932 no. 28). Men moet nu tot 1925 teruggaan om een opbrengst te kunnen terugvinden als die van 1932. Was de voortbrenging in 1930 en 1931 nog onderscheidenlijk 148 en 143 k.g., het afgelopen jaar zag gelukkig een opleving tot 278,5 k.g. Tot die verhoogde opbrengst hebben medegewerkt het openstellen van enkele complexen land voor het vrij en kosteloos onderzoek en de geldelijke steun aan honderden verleend om daarvan gebruik te maken. Thans is van de concessie Warnet — deel van het oude placer Harmonie aan de Sarakreek — ruim 6 k.g. te Paramaribo aangevoerd, in 2 maanden verkregen door een ploeg van 20 man. Ook op andere plaatsen zijn goede

vondsten gedaan en de vooruitzichten op placer de Jong zijn gunstig. Deze opleving doet ons denken aan Venezuela waar bij Chincanan kort geleden rijke goudvondsten zijn gedaan en in korten tijd 20.000 onsen werden bijeengebracht. Meer dan 1000 personen staan daar klaar om met de exploitatie te beginnen. Een nieuw „Goldrush” derhalve. De Venezolaansche wet kent het recht van een goudmijn aan den ontdekker toe. Gelukkige mensen.

Komkommers, Manja's, Fruit en Rijst.

Is in Suriname de komkommertijd aangebroken? Wij lezen, dat op 5 Januari met de „Stuyvesant” een partij aldaar gekweekte komkommers van wege het proefstation naar Nederland is verscheept. Ze zijn in papier gewikkeld en in kleine kistjes verpakt in houtwol. Er is kans, dat ze in Nederland goede prijzen maken, immers in de maanden November tot Februari zijn deze artikelen hier duur. De vrucht is vrij hoog, 10 cent per komkommer, zoodat een vrij goede opbrengst noodzakelijk is. Zoo zal het wellicht mogelijk zijn in de toekomst 2 perioden in Suriname te krijgen: de sinaasappeltijd van Juli tot October en de komkommertijd van November tot Februari.

Van Surinaamsche Manja's hadden wij nog niet gehoord. Blijkens een advertentie van den bekenden fruithandelaar Tellekamp in de korte Poten 20 (die ons van de Sinaasappelen bekend is) ontving hij een partij van deze overheerlijke vruchten, die hij op z'n Indisch Mangga's noemt. In Suriname zeggen wij manja's.

Wij vestigen voorts de aandacht op een ingezonden artikel in de N. Rott. Cour. van 14 Januari Avondblad A van den heer C. L. Tomson over: Teelt en export van Surinaamsch fruit. Het is een antwoord op dat van W. E. K. baron van Lynden in hetzelfde blad van 21 December, waarin hij de zwartgalligheid van dien schrijver ontzenuwt. Er is voor Surinaamsch fruit een goede toekomst in Nederland, mits men goed aanpakt en voldoende geld voor de proeven beschikbaar heeft. Bovendien reclame. Er is geen reden, dat men in Nederland steeds Spaansche en Zuidafrikaansche vruchten zou eten, wanneer eigen gebied — in casu Suriname — ons kan voorzien. En dat geldt niet alleen voor fruit, maar ook voor rijst. Hiervoor is thans groote belangstelling. Vooral nu wij lezen dat de regering een wetsontwerp tot wijziging van het Xde hoofdstuk der Rijksbegroting 1933 heeft ingediend, houdende een proefneming met een mechanisch bedrijf voor rijst en andere gewassen in Suriname. Aanleiding is de studiereis van de heeren J. Boonacker en ir. H. N. van Dijk naar Suriname en Amerika. Het ingenieursbedrijf Van Dijk zal dan 6 achtereenvolgende jaren voor haar risico een proefbedrijf op commerciële grondslag tot stand brengen in Nieuw Nickerie.

Een bedrag van f 157.000 zal het Min. v. Koloniën in jaarlijksche termijnen voorschieten en de vennootschap zal het zaad ter beschikking van de landbouwers stellen en voorlichting verlenen.

Zal het er eindelijk van komen, dat van overheidswege aan particulieren de hand wordt gereikt voor de uitbreiding van een cultuur, die zooveel belooft en zulke vooruitzichten biedt? De leden der Kamers zullen goed doen de voordracht bij te wonen welke de heer Boonacker op 10 Februari voor de groep West-Indië van het Indisch Genootschap zal houden over het onderwerp: De cultuur van rijst in Suriname en hare toekomst. Het bestuur zal ongetwijfeld ook niet-leden-kamerleden die van hun belangstelling blij willen geven om door den deskundigen heer Boonacker te worden ingelicht, gaarne toegang tot deze bijeenkomst verlenen. Als de zaal van het Indisch Genootschap dan maar niet te klein wordt. Men stelle dan zich in verbinding met den secretaris, Fred. Oudschans Dentz, Van Beverningkstraat 23, 's-Gravenhage.

Curaçao

Mr. W. A. M. Weitjens.

De zaak—mr. Weitjens is de wereld uit. Noemden wij indertijd tot op zekere hoogte de door den minister aan de Eerste Kamer meegedeelde oplossing bevredigend, er bleef voor het rechtsgevoel nog wel een kronkel in zitten. Die is er nu uit. De Staatscourant bracht verleden week het bericht van de benoeming van mr. Weitjens tot rechter-plaatsvervanger in de arrondissementenrechtbank te 's-Gravenhage. Tot goed verstand van onze Curaçaosche lezers vooral, die op grond van hetgeen in hun land praktijk is, misschien anders vermoeden zullen, zij hier meegedeeld, dat het ambt, waartoe mr. Weitjens is benoemd, niet maar is een eereambt, dat weinig of niets eischt van den ambtsdrager, maar een, dat tot voortdurende deelneming aan de rechtspraak de verplichting oplegt.

Nagekomen Berichten.

VOOR GOEDE ONTVANGST

Waldorp

VRAAGT CONDITIËN

ING. BUREAU RYSELBERGHE

• TEL. 113500 • TORENSTRAAT 136 • DEN HAAG •

TEL. 54963 • N. BINNENWEG • 264 • ROTTERDAM

5236

Uit den Verren Vreemde

In verband met de munterij a. b. van „De Zeven Provinciën”.

„De Maandagmorgen” van deze week gaf een onderhoud, dat de Minister van Defensie, dr. L. N. Deckers wel had willen toestaan aan een lid van de redactie, naar aanleiding van de daags te voren bekend geworden berichten over de munterij aan boord van „De Zeven Provinciën”.

Het ligt niet op den weg van den schrijver van deze rubriek, om over deze zoo hoogst ernstige gebeurtenis een oordeel uit te spreken, maar waar Z. Exc. bij het gevoerde onderhoud het voorgvallene op de Britsche vloot te pas heeft gebracht, en hetgeen de minister hierover gezegd heeft wel een nadere beschouwing verdient, daar komt 't ons voor, dat wij het hier volgende niet ongezegd mogen laten. Bij zijn aansporing, die zeer terecht gedaan werd, om de hoofden koel te houden, liet minister Deckers aansluiten:

„Munterijen, zooals we helaas thans een zelf beleven, zijn ook op andere goed gediciplineerde vloten, voorgekomen, zonder dat zij het algeheel moreel van het Zeewapen hebben geschokt.

In dit verband wijs ik op de munterij, die verleden jaar op eenige schepen van de Engelsche vloot heeft plaats gevonden. Dat voorval heeft niet nagelaten, de gemoederen in Engeland begrijpelijkerwijs diep te beroeren, omdat deze door de zee bespoelde natie door de eeuwen heen altijd rotsvast op haar zeemacht heeft kunnen staan. Wat is echter nadien geschied? De munterij is beperkt gebleven, de orde werd hersteld en de vloot van Albion heeft zich onverzwakt als goed gediciplineerd instrument der staatsmacht gehandhaafd”.

Er ligt o.i. iets, — ja veel bedenkelijks in deze voorstelling van zaken, thans!

In Engeland heeft de admiraliteit toen geen anderen uitweg geweten, dan toegeven en de zaak verder blauw-blauw laten. Maar nadat de autoriteiten zich hiervoor sterk genoeg voelden, zijn zij, die bij de munterij als de belhamels waren opgetreden, door administratieve maatregelen naar elders verplaatst of buiten dienst gesteld, op zoodanige wijze, dat door velen hierin toch een strafmaatregel werd gezien. De regering is hierover in het parlement

geïnterpelleerd; zij gaf toen de verzekering, dat tusschen die ongunstige mutaties en de schuld der getroffen en aan de munitie geen verband bestond. Maar ieder is hierover het zijne blijven denken; veelal hoorde men de houding der regeering beoordeelen en veroordeelen als: eerst zwak, daarna onoprecht. Is 't aanbevelenswaardig aan deze politiek nu van officieele zijde te herinneren?

De voorstelling, als zou de discipline weer onverzwakt in de Britsche vloot zijn teruggekeerd, is ook niet onvoorwaardelijk als juist aan te nemen.

Telkens en telkens vindt men, wanneer vloot-aangelegenheden aan de orde komen, bedekt of onbedekt een herinnering aan den ontstane twijfel aan de betrouwbaarheid van de bemanning. Is de vloot dan als instrument der staatsmacht onverzwakt gehandhaafd? Durft de natie nog rotsvast op haar zeemacht staat maken?

Nu en dan komt weer een stem het: „eerst zwak, daarna onoprecht” herhalen. In vergaderingen wordt dit meermalen te pas gebracht.

Indien wij mogen gelooven wat uitlekt over den geest aan boord der Engelsche oorlogsschepen, dan waart daar het spook van de vrees om het misnoegen van de Jantjes op te wekken in die mate rond, dat de officieren lever het zeegat in —, dan uit loopen

Gevolgen heeft de afdoening der Engelsche munitie ook naar buiten gehad. De houding van de opstandige bemanning van „De Zeven Provinciën” kan er, zij 't maar half bewust, een navolging van zijn. Het beroep van den minister op dit Britsche antecedent is een bewust bewijs van de nawerking ervan.

Houdt men rekening met het door Z.Exc. aangehaalde, hier besproken, voorbeeld uit den vreemde, dan kan, dunkt ons, de leering tot geen andere conclusie leiden dan: laat Nederland door een kordate, streng-eerlijke houding, voor het prestige van en in de vloot herstellen, wat Engeland door zijn manier van doen verbruud heeft.

Wij teekenen hierbij aan, dat het in deze niet alleen gaat om het gezag van en in de vloot, maar ook voor het Nederlandsche prestige in onze overzeesche gewesten en als koloniale mogendheid in den verren vreemde.

Volendam—Indië.

31 Januari was het voor Volendam een belangrijke dag.

Nu de eigenlijke bron van inkomsten van het oude visschersdorp tengevolge van de afsluiting van de Zuiderzee vrijwel heeft opgehouden te bestaan, wordt een poging gedaan, om voor de bevolking een nieuwe bestaansmogelijkheid te openen door het stichten van een voor ons land geheel nieuwe tak van bedrijf.

De heer J. H. van Veen heeft hier de eerste Nederlandsche Kunsthaarspinnerij opgericht, waarin, als de teekenen niet bedriegen, eerlang 150 arbeiders werk zullen kunnen vinden. Wat voorloopig tot stand is gekomen, is nog slechts een proeffabriekje tot vervaardiging van het nieuwe vullingsmateriaal voor meubelen en zittingen voor automobielen en treincoupés. Tot nu toe was het hiertoe gebezigde haar een invoerartikel. Het werd vervaardigd van een Afrikaanschen vezel. De benaming ervan is „crin végétal” of plant-aardig haar. De grondstof kwam in gedroogden staat in strengen uit Afrika. Deze vezel vormt een broedplaats voor de z.g. crinuluis. In de fabriek te Volendam wordt thans een andere grondstof gebezigd, een vezel, gedroogd uit een Mexicaansche grassoort, waarin bovenbedoelde parasiet niet kan woekeren.

Dat de nieuwe kunsthaarspinnerij juist te Volendam is gevestigd staat natuurlijk in verband met de afsluiting van de Zuiderzee en het ophouden als gevolg daarvan van de Zuiderzee-visscherij. Onder voorwaarde, dat alleen gewezen visschers als werklieden zullen worden aangenomen en wel belanghebbenden in den zin van de Zuiderzee-Steunwet, heeft de regeering bijgedragen in de bouwkosten van de proeffabriek en zal zij verder de onderneming steunen door een bijslag op de uit te betalen loonen te verleenen.

De officieele inbedrijfstelling van de fabriek is geschied door ir. Houben, directeur van den Zuiderzeedienst, die hierbij den minister van Waterstaat tegenwoordigde.

„Crin végétal” met luizen uit Afrika, of zonder

VICTORIA-WATER

BEREIKLIJK OBERIANNSTEIN GEZOND

NATUURLIJK BRONWATER

5185

ongedierte uit Mexico. Het ligt voor de hand dat geen vezel van een in Nederland groeiende plant geschikt geacht mag worden voor de hier bedoelde industrie, anders zou bevordering van den bouw van dit gewas toch ook wel in de nieuwe combinatie zijn opgenomen. Maar is geen der in Oost of West groeiende vezelsoorten voor dit doel te bestemmen?

Men kan t.z.t. voorlichting vragen bij het Koninkl. Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Indië honderd jaar geleden.

Wij lezen in de „Bredasche Courant” van deze maand van het jaar 1833:

„Men heeft hier te lande Javasche couranten tot den 6den november l.l. ontvangen. Het blijkt daaruit dat Z.Exc. de heer gouverneur van Nederlandsch Indië den 29sten oktober, in goeden welstand, van zijne inspectie-reis in de nieuwe residentie Banjoemaas en Bagelen, te Buitenzorg was teruggekomen. Overigens behelzen deze couranten, behalve eenige burgerlijke benoemingen, weinig nieuws van bijzonder belang. In een derzelve vindt men nog een verslag nopens het verongelukken van het schip *Java*, gezagvoerder Lister, hetwelk den 9den Julij des vorigen jaars, weinige uren nadat het de reede van Pontianak op de westkust van Borneo, verlaten had, vergaan is. De meeste reizigers en zeelieden, die zich op dit schip bevonden, hebben zich in de sloepen kunnen redden, doch zijn niet, dan na vele gevaren te hebben doorgestaan, aan land gekomen. Onder de geredden bevond zich de majoor *Henrici*, thans tot den rang van Luitenant-Kolonel bevorderd, die met eene buitengewone zending op de westkust van Borneo belast was geweest en naar Java wilde terug keeren. Alle de papieren en goederen, die hij bij zich had, zijn echter eene prooi der golven geworden, hetgeen te meer te betreuren is, vermits daarbij alle de aardrijkskundige opnemingen en aantekeningen wegens Borneo, die genoemde Overste gedurende twee jaren met voorbeeldeloozen ijver en zelfopoffering had verzameld, zoo wel als de nog geredde papieren van wijlen den heer *Muller*, verloren zijn gegaan. Hetzelfde lot heeft een fraaije verzameling van oudheidkundige en natuurkundige voorwerpen en van inlandsche wapenen getroffen, die de heer *Henrici* gedurende zijne reizen in de binnenlanden van Borneo en langs de kust had bijeen gebragt. De gegronde hoop, dat zijne zending over den inwendigen toestand van genoemd belangrijk eiland veel licht zou verspreiden, is daardoor gedeeltelijk vervlogen.”

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling Rotterdam.

Voor de „Rotterdamsche Kring” hield de heer Mr. F. C. Schalkwijk, oud-lid van het Hof van Justitie in Curaçao, op 26 Januari j.l. een voordracht met lichtbeelden over „Onze Bovenwindsche Eilanden”; Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba. Tot het bijwonen van deze voordracht waren de leden van de Afd. Rotterdam van „Oost en West” uitgenoodigd. De aanwezigen volgden met veel aandacht deze zeer belangwekkende voordracht, die hier en daar niet van humor ontbloot was.

De spreker had een dankbaar gehoor, oogstte veel succes en werd aan het einde luide toegejuicht.

De Voorzitter van de „Rotterdamsche Kring” bedankte met eenige hartelijke woorden den heer Schalkwijk voor zijne onderhoudende voordracht, ook, bij afwezen, zeer tot zijn leedwezen, van onzen Afd. Voorzitter, namens de Vereeniging „Oost en West”.

Afdeeling Nijmegen.

Donderdag 16 Febr. a.s., des avonds acht uur, zal in den kleinen foyer van het Concertgebouw „De Vereeniging”, door den heer *L. Maurenbrecher*, een voorover:

1. Een tocht van Belawan-Deli naar Padang.
2. De uitbarsting van de Kloet in 1919.
3. Een tocht van Padang naar Korintji.
4. Grepren uit het leven van den Inlander.

Leden met introducé(e) en begunstigers(sters) vrijen toegang.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden, die in Ned.-Indië verblijven, worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwisselformulier en zulks teneinde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Aan de afdeulingsbesturen.

Uittreksel van art. 5 Huishoudelijk Reglement der Vereeniging.

Elk Afdeulingsbestuur zendt jaarlijks vóór den ten Maart aan het Hoofdbestuur:

a. Het verslag over het afgelopen jaar, met vermelding van den toestand op 31 December van het vorige jaar en der resultaten, welke verkregen zijn door inrichtingen door de afdeelingen in het leven geroepen;

b. Een geldelijke afrekening.

c. Een opgave van onderwerpen welke de afdeeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenschte te zien.

d. Een kandidatenlijst, houdende opgave van een dubbeltal kandidaten voor de mogelijke voor de afdeeling openvallende plaatsen in het hoofdbestuur.

Van het Dagel. Bestuur.

De rubriek „Suriname”, welke bewerkt werd door wijlen den heer Dr. H. D. Benjamins, zal voorloopig verzorgd worden door den heer Fred. Oudschans Dentz.

VAN DE REDACTIE.

Wij ontvingen de onderstaande bekendmakingen met verzoek tot plaatsing in het Koloniaal Weekblad.

Tentoonstelling tweede Transvaalsche Vrijheidsoorlog.

De Commissie in Nederland van het Oorlogsmuseum te Bloemfontein maakt bekend, dat er in het Stammuseum van het Algemeen Nederlandsch Verbond, Laan 34, Den Haag, een tentoonstelling zal worden gehouden van inzendingen, bestemd voor opzending naar Bloemfontein, betrekking hebbend op den tweeden vrijheidsoorlog.

De tentoonstelling zal kosteloos te bezichtigen zijn van Maandag 13 tot en met Zondag 19 Februari a.s. op werkdagen van 10—5 en op Zondag van 3—5 uur. Er zal dan tevens gelegenheid zijn de aanwinsten van de Zuid-Afrikaansche afdeeling van het Stammuseum van het A. N. V. te bezichtigen en een aantal platen van Zuid-Afrika.

Men zal zich herinneren dat de commissie bestaat uit den gezant van de Unie van Zuid-Afrika, den heer Dan. J. de Villiers, als Voorzitter en de heeren K. F. van den Berg, P. J. de Kanter, Dr. W. J. Leyds, Prof. Dr. J. W. Pond en Fred. Oudschans Dentz, secretaris. Belangstellenden die nog iets bezitten om voor dit doel af te staan, kunnen zich wenden tot den secretaris, Laan 34. Al is deze verzameling, welke in Maart wordt opgezonden, niet zoo groot als de eerste, zij is niet minder belangwekkend en bevat tal van voorwerpen, schilderijen, documenten, geschriften, Roode Kruisstukken, enz. die op den Boerenoorlog 1899—1902 betrekking hebben.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig dat 2 Februari j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werd 267 K.G. 191 G. bruto luchtpost verzonden met een nettogewicht van 236 K.G. 716 G.

De zending bevatte 13361 brieven tot 5 gram; 354 briefkaarten en postwissels; 1169 brieven t/m 10 gram; 2289 stuks zwaarder dan 10 gram; 173 drukwerken, akten en monsters zwaarder dan 5 gram; 3200 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 20546 stuks.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

E. Zeeman, opzichter 1e klasse bij de Staatsspoor en Tramwegen, Snillinkstraat 1 hoek 's Graven-dijkwal, Rotterdam; H. J. J. Rotteveel, mulo-onderwijzer, Fluweele Burgwal 24, Den Haag; J. J. Bakkenes, administrateur 2e klasse bij het Huis van Bewaring te Bandoeng, Blacicumsche plein 2, Den Haag; Q. J. H. Mudde, landmeter 3e klasse bij het kadaster, per adres E. Mudde, Zijdeweg 24, Wassenaar; J. Hofer, mulo-onderwijzer, Loosduinsche kade 338, Den Haag; W. G. F. C. Rissink, tijdelijk waarnemend administrateur bij het departement van Binnenlandsch Bestuur, per adres dr. W. Bax; M. H. Linssen, waarnemend mulo-onderwijzer, Stationsweg 12, Susteren.

Mevrouw F. A. Klaver, hoofdverpleegster bij het krankzinnigenwezen van den dienst der volksgezondheid, Pieter Baststraat 13, Amsterdam, Z.; J. H. Brückman, tuinbouwkundig ambtenaar 1e klasse te Garoet, per adres hotel Vander Loo, Bezuidenhout 80, Den Haag; J. T. Holtrop, adj.-inspecteur bij de Centrale kas, per adres mevr. E. Rutgers, 2e Sweelinckstraat 198, Den Haag; ir. J. G. J. van der Meulen, landbouwkundige bij de onderafdeeling Zaaftelt van één-jarige gewassen van het Landbouwkundig Instituut van het Alg. Proefstation voor den Landbouw, Hotel „de Eikeboom“, Gorssel (Gld.); J. Otto, directeur 3e kl. bij de Bijz. Strafgevangenis en Huis van Bewaring te Muntok, Avenue Concordia 8, Rotterdam; mevrouw W. H. Huynen geb. Wardenier, onderwijzeres bij het openbaar Westerch L. O., Groot Hertoginnelaan 86, Den Haag; mevrouw H. Holtkamp, idem, Cruquiusweg 23, Amsterdam C; G. F. de Bruyn Kop jr., hoofdinspecteur hoofd van den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Schenkade 223, Den Haag; mr. E. Knottnerus, adj.-inspect. van Financiën, Schaldeburen bij Grootegast.

H. A. Vreeburg, hoofd-ingenieur bij de luchtvaartafdeeling, Fred. Hendriklein 21, Den Haag; J. C. Grevers, directeur 1e klasse bij het Tucht-Opvoedings- en Armwezen, Emmastr. 187, Den Haag; W. C. W. de Groot, adjunct-inspecteur bij de Staatsspoor en tramwegen, Brand bei Bludenz Vorarlberg, Tirol (Oostenrijk) Haus Brandeck; M. Dekker, hoofdcontroleur bij den Post-, Telegraaf en Telefoon-einst, Post Restante, Den Haag; J. Koopman, waarnemend Mulo-onderwijzer Ter Post (Gr.); Mr. J. W. A. Boots, assistent-resident van Boven Digoel (gouvernement der Molukken), Sportlaan No. 14.

Met Pensioen.

R. A. Dekker, adjunct-inspecteur b.d. P. T. T., Suezkade 134, Den Haag; F. W. Webr, scheikundige bij het scheikundig laboratorium van de afd. Laboratoria a. h. Algemeen Proefstation voor den Landbouw, Hanenburglaan 266, Den Haag; M. Aeronius,

Café-Restaurant

„HET HOF VAN BERLIJN“
Papestraat 32, Den Haag — Tel. 1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-8

Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.
Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek
Aanbevelend,

5287

HENK SLOENHEK

FIRMA LAÇET EN JANSSEN - UTRECHT

KLEERMAKERIJ 5166

KEISTRAAT 5 — TELEFOON 10418

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West“
— Coupeursbezoek door geheel Nederland —

Dit handelsmerk

Gratis door Nederland

Reizen onze 5 pons Pakketten
Prima Gemeleerde

Indische Thee

Want zij worden franco toegezonden
Prijzen per pond:
f 1.20 tot f 1.80

Vraagt monsters bij: 5280

Producten Detailhandel „Harav“
VOORBURG

garandeert kwaliteit Broekslootkade 3 — Telef. 771772

WILDHANDEL

Lange Lakenstraat 24, Haarlem — Telefoon 15672

J. VAN WAARD

Wild en Gevogelte. Eieren uit eigen Hoenderpark, wat dagelijks is te bezichtigen te Vijfhuizen. Beleefd aanbevelend, **J. VAN WAARD.** 5324
Hooren en bezorgen zonder prijsverhoging.
Leden van Oost en West 5 procent korting.

Gemeubileerde Landhuisjes te huur

op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE

In voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen
Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

hoofdradio-commissies b.d. P.T.T., Galileistraat 85, Den Haag; J. Scholte, directeur der openbare mulo-school te Tondano, Amsteldijk 29, Amsterdam; J. G. Zweers, schoolhoofd openbaar westersch lager onderwijs te Meester Cornelis, Heerengracht 425, Amsterdam, C.; J. H. Johan, ass.-resident te Soerakarta, Regentesselaan 9, Den Haag; ir. J. Th. Eschbach, chef v. d. 2e afd. b.d. Exploitatie-Kring Westertlijnen op Java der S.S. en Tr., Lübeckstraat 82, Den Haag.

G. Muller, kap. der inf. Bilderdijkstraat 9, Enschedé; G. J. Baden, luit.-kol. der inf., van Hoornbeekstraat 57, Den Haag; P. J. van Santen, dir. off. van gez. 2e kl., „Remoties“, Noordwijkerhout; F. J. G. van Emden, adm. b.h. Dep. van Financiën, Kloosters 69, Arnhem; J. Donker, Commissaris van politie 1e kl., Heemraadsingel 328b, Rotterdam; H. J. G. Cramerus, inspecteur van financiën, Beeklaan 428, Den Haag; mej. W. L. Stumpf, 1e commissies v. d. S.S. en Tramw. Granshausen bei Koblenz.

ADRES-VERANDERINGEN GEPENSIONNEERDE N.-I. LANDSDIENAREN.

B. H. Tersteegge, kap. der infanterie, Malakkastraat 67, Den Haag; mr. H. Lamberts, raadsheer in het Hooggerechtshof, Koninginnelaan 1, Rijswijk, Z.-H.; C. P. J. Bax, 1e commissies bij het parket van den proc.-gen. Hooggerechtshof, Regentesselaan 173 Den Haag; D. B. W. van Ardenne, 1e luit. (kap. tit.) der infanterie, Groenhovenstraat 1, Den Haag; P. G. Ramaer, luit.-kol. der infanterie, Distellaan 23, Aerdenhout; A. A. Hulshoff, dir. gouv. Centr. Burgerziekeninrichting, Weltevreden, Oosterkade 2, Rotterdam; E. L. Rouvery van Nieuwendaal, ass.-resident Hoofdweg 40, Amsterdam; C. van Dewall, ass.-res. alg. bestuurslid Sidoardja, Ned. Handel Mij., Den Haag; E. Kuiper, godsdienstleeraar, Parklaan 43, Bilthoven.

NOMINATIEVE OPGAVEN VAN OFFICIEREN EN ONDER-LUITENANTS.

a. met verlof hier te lande aangekomen.
M. H. Scheurer, maj. inf., Laan van Meerdervoort 315, Den Haag; H. L. Juliën, 1e luit. inf., Daendelsstraat 39, Den Haag; Chr. Vries, idem, van Weede van Dijkveldtsstraat 72, Den Haag; A. L. Nouwens, idem, als boven; L. P. J. Velden, idem, Groot Hertoginnelaan 159, Den Haag; J. H. Wehmann, idem, p.a. Soestdijksche Bankvereniging, Soestdijk; J. J. le Roy, idem, Pijnboomstraat 87, Den Haag; L. Schotborgh, idem, Valkenburgplein 16, Heemstede; H. C. Frylinck, officier van gez. 1e kl., Mengelberglaan 49, Utrecht.

NIEUW BENOEMD ZIJN:

J. M. Appelman, off. van gez., Anth. Heinsiusstraat 110, Den Haag.

Slotboom
ZEESTRAAT h. BAZARSTRAAT

ANNO 1802 5096
SPECIALITEIT: CENTRALE VERWARMING MET OLIESTOOK-INRICHTING

Mutatiestaat van 1 tot 8 Februari '33

Nieuwe Leden:

H. J. Hagt, Voorburg, Eemwijkstraat 13.
Adr. Hermus (Fr. Radulphas) Inspecteur van het Bijzonder Onderwijs te Curaçao.

Voorgesteld door:

Leider van het Informatiebureau.
Voorzitter van de afdeling Curaçao.

R. I. P.

G. Reeling Brouwer, Oud-Kapitein N.-I. L., Den Haag, Laan van N.-Oost-Indië 199.
W. Ruinen, Oud-Majoor-tit. N.-I. L., Den Haag, Anthonie Heinsiusstraat 63.

Ch. F. H. Dumont, Oud-Luit.-Kolonel-tit., N.-I. L., Schalkhaar bij Deventer.
D. J. C. van Setten, Nijmegen, Ubbergsche Veldweg 67.

Adresveranderingen:

P. C. Woudsma, Amsterdam (Z.), van: Beethovenstraat 14, naar: Holbeinstraat 3, Huize „van Bonga“.
Ir. C. G. Frohwein, Inspecteur v. d. Arbeid voor de Buitengewesten in N.-I., m.v., Utrecht, van: Van Wijckskade 29, naar: Lucas Bolwerk 6.
U. Bootsma, Oud-Schoolhoofd v. h. W.L.O. in N.-I., van: Den Haag, Prins Mauritsplein 23, naar: Haarlem, Leidsche Vaart 118.

P. van Hartrop, Den Haag, van: Archimedesstr. 64, naar: Kolibrielaan 9.
P. Voeten, Employé B.P.M. (G.A.) van: Hoofdorp bij Haarlem, naar: Tjepoe (Java).
Dr. J. W. Bijleveld, Dirigeerend Off. van Gezondheid, thans: te Malang.
Ph. J. Deijs, Fg. Controleur B.B., thans te Tahoena, Sangihe-Eilanden (Res. Menado).
J. Verhoog, Resident, thans: te Madioen.

BIOSCOOPNIEUWS

SEINPOST — SCHEVENINGEN.

De vroolijke vrouwtjes van Weenen.

In de hoofdrollen:

Hofraad Anselm Leitner Paul Hörbiger
Augustin Tuschinger, dansleeraar, Willy Forst
Men schrijft 1875. Hofraad Anselm Leitner, voorzitter van den monumentendienst, zal binnenkort zijn 25-jarig ambtsjubileum vieren. Minister Waldmüller heeft toegezegd te zullen komen. Hij doet zulks graag, omdat hij daardoor met Leitner's dochters, die de reputatie genieten van schoonheden te zijn, kennis zal maken. Helaas ziet de minister zich genoodzaakt af te zeggen, daar hij op dien avond een belangrijke conferentie moet bijwonen. Een jubileumfeest zonder minister heeft echter voor alle aanwezigen geen waarde, zoodat hofraad Leitner besluit, het bal uit te stellen.

Intusschen heerscht reeds groote opwinding ten huize van den hofraad. De voorbereidingen voor den feestavond worden getroffen. Hofraad Leitner keert een weinig gedrukt naar huis, want hij kent zijn tien meisjes en weet, dat de mededeeling van het uitstellen een kleine revolutie zal veroorzaken. Maar hem kwelt nog een andere zorg. Hij is n.l. van plan, weer te trouwen en is bang, dat dit voornemen bij zijn dochters niet in den smaak zal vallen. Daar hij den indruk gekregen heeft, dat de dansleeraar Augustin het vertrouwen van zijn dochters geniet, belast hij dezen jongen man met de nederige opdracht, zijn huwelijksplannen aan de meisjes bekend te maken. De handige Augustin kwijt zich zeer goed van deze taak, want de meisjes zijn zelfs zeer nieuwsgierig naar hun nieuwe moeder. De voorstelling van de toekomstige moeder valt echter niet tot tevredenheid uit, want het blijkt, dat hij op het punt staat, een mésaillance aan te gaan; wel is waar, is mad. Zelenka een elegante vrouw in haar beste jaren, maar zij is rijkelijk temperamentvol en grillig. Bovendien is zij een bekende van den dansleeraar, daar ze eens van zijn ballet deel heeft uitgemaakt, terwijl zij in vroegere jaren in de Weenske uitgaande kringen als de „Vlotte Mot“ bekendheid heeft verworven. Het is daarom niet te verwonderen, dat mad. Zelenka Augustin niet sympathiek vindt en hem op staanden voet ontslaat.

Hofraad Leitner bevindt zich wederom in een moeilijke situatie. Het uitgestelde bal moet heden plaats vinden. Alle notabelen zullen tegenwoordig zijn, slechts zijn dochters ontbreken. In zijn nood wendt hij zich weer tot Augustin. Hij moet zorgen, dat de meisjes weer thuiskomen en bovendien de verlovingsgeschiedenis met mad. Zelenka regelen. Ook deze opdracht voert hij goed uit. Alle dochters komen terug en nu is het tijd dat hij aan zichzelf denkt. Op het bal kan hij Gretl bewijzen, dat de „Vroolijke Vrouwtjes van Weenen“ werkelijk de dochters van den hofraad zijn, geen andere vrouw hem interesseert en hij alleen haar liefheeft.